

Publieksonderzoek zwembaden in Nederland 2022

Eef Hollander

Remco Hoekman

Publieksonderzoek zwembaden in Nederland 2022

In samenwerking met Local Market Research en Vereniging Sport en Gemeenten

Eef Hollander
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, februari 2023

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Onderzoeksvragen	4
1.3	Leeswijzer	4
2.	Onderzoeksmethoden	6
2.1	Zwembaden	6
2.2	Vragenlijst	6
2.3	Respondenten	6
2.4	Analyse	7
3.	Zwembaden in Nederland	8
3.1	Locaties deelnemende zwembaden	8
3.2	Achtergrondinformatie deelnemende zwembaden	9
3.3	Bezetting activiteiten voor doelgroepen	10
4.	Profiel zwemmers en afhakers	11
4.1	Achtergrondgegevens	11
4.2	Zwemervaring	12
5.	Activiteiten zwemmer	15
5.1	Typen activiteiten	15
5.2	Verband, frequentie en verblijftijd activiteiten	17
5.3	Vervoer naar het zwembad	19
5.4	Belang van zwemdeelname en zwembeleving	20
6.	Tevredenheid faciliteiten, personeel en beleid	22
6.1	Zwemmen in het zwembad	22
6.2	Bereikbaarheid en beschikbaarheid van het zwembad	22
6.3	Faciliteiten	24
6.4	Personeel	27
6.5	Beleid	28
6.6	Sociale veiligheid	29
7.	Slotbeschouwing	31
	Referenties	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Zwembaden worden in Nederland gezien als een belangrijke basisvoorziening. Vanuit zwemveiligheid ziet de overheid een rol voor zichzelf weggelegd bij het voorzien in zwembaden. Vanuit dit belang is de laatste jaren meer aandacht gekomen voor het in beeld brengen van de zwembaden in Nederland. Met het Brancherapport zwembaden kwam in 2013 voor het eerst uitgebreider aandacht voor zwembaden in Nederland (Werff et al., 2013). Dit heeft een vervolg gekregen met specifieke dataverzameling op kenmerken van bassins in zwembaden in 2020 en 2021 (Hollander & Davids, 2022). Hiermee is een goed beeld ontstaan van de kenmerken van publieke zwembaden in Nederland.

Bij de gebruikers van zwembaden werd tot op heden vooral teruggegrepen op bevolkingsonderzoeken gericht op sport en bewegen. Hiermee is van een relatief kleine groep meer informatie beschikbaar over het zwemgedrag. Daarnaast worden op lokaal niveau hier en daar tevredenheidsonderzoeken gehouden als onderdeel van de subsidievoorwaarden bij het uitbesteden van de exploitatie van zwembaden. Het ontbreekt aan meer diepgaande kennis over de gebruikers van zwembaden in Nederland.

Om hier verandering in te brengen is op initiatief van Local Market Research (LMR) een samenwerking ontstaan van het Mulier Instituut, de Universiteit Gent, Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Netwerk Lokaal Sportbeleid (Vlaanderen). Vanuit deze samenwerking is in 2021 een onderzoeksplan opgesteld voor een grootschalig Publieksonderzoek zwembaden in Nederland en Vlaanderen. Deze rapportage is daar een uitkomst van. Naast zwemmers konden ook bezoekers of voormalig bezoekers van zwembaden meedoen aan het onderzoek.

Alle deelnemende zwembaden hebben een eigen rapportage ontvangen over de antwoorden van de gebruikers van dat zwembad. In dit rapport nemen we de data van alle deelnemende zwembaden in Nederland samen en geven we een beeld voor Nederland als geheel. De Universiteit Gent heeft de rapportage voor de zwembaden in Vlaanderen verzorgd (Willem et al., 2023).

1.2 Onderzoeksvragen

Het Publieksonderzoek zwembaden heeft als doel meer inzicht te verkrijgen in de kenmerken van bezoekers van de Nederlandse zwembaden, achtergronden en betekenis van hun zwemdeelname en hun ervaringen met en tevredenheid over (onderdelen van het aanbod van) de zwembaden. Hiermee komt relevante beleidsinformatie beschikbaar om het gebruik van zwembaden te bevorderen en de ervaringen van gebruikers te verbeteren. De volgende onderzoeksvragen staan centraal in dit onderzoek:

1. Wat is het profiel van de bezoekers van de deelnemende zwembaden en in welke mate bestaan er verschillen tussen de zwemmers en de bezoekers/afhakers?
2. Welke activiteiten worden beoefend en zijn hierin verschillen naar levensfase? Welk belang wordt toegekend aan zwemdeelname? Wat zijn redenen om te stoppen met zwemmen?
3. Hoe komen de bezoekers naar het zwembad en welke relatie is hier te vinden met de verblijfsduur?
4. Hoe tevreden zijn de bezoekers met de faciliteiten en de inzet van het personeel van het zwembad?
5. In welke mate biedt het zwembad een sociaal veilige omgeving?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de methoden van het onderzoek. We gaan daarbij in op de vragenlijstontwikkeling, de wijze van dataverzameling en de gerealiseerde responsgroep. In hoofdstuk 3

beschrijven we de deelnemende zwembaden en hebben we aandacht voor de representativiteit van deze deelnemende zwembaden voor de gemeentelijke zwembaden in Nederland. In hoofdstuk 4 gaan we in op het profiel van de bezoekers, het zwemdiplomabezit en de rol van zwemmen binnen het sportgedrag. Hoofdstuk 5 is gericht op de activiteiten van de bezoekers, met aandacht voor typen activiteiten, duur, wijze van transport naar het zwembad en belang en beleving van de zwemactiviteit. In hoofdstuk 6 staat de tevredenheid over de faciliteiten, het personeel en het beleid centraal. Bijvoorbeeld de bereikbaarheid, openingstijden, tarieven, horeca, toegankelijkheid en medewerkers en trainers. Ook gaan we in dit hoofdstuk in op de ervaren sociale veiligheid in het zwembad. In hoofdstuk 7 volgt de samenvattende slotbeschouwing.

2. Onderzoeksmethoden

In Nederland en in Vlaanderen is het Publieksonderzoek zwembaden gestart om inzicht te geven in bezoekers van de zwembaden. Onder regie van LMR werken Nederlandse en Vlaamse partijen samen om een vragenlijst te ontwikkelen voor dit onderzoek en zorg te dragen voor een goed verloop van het onderzoek. Vanuit Nederland doen VSG en het Mulier Instituut mee en vanuit Vlaanderen Netwerk Lokaal Sportbeleid en de Universiteit Gent. In dit rapport richten we ons alleen op het onderzoek bij Nederlandse zwembaden. De beschrijving van de onderzoeksmethoden beperkt zich dan ook tot het onderzoek in Nederland.

2.1 Zwembaden

In Nederland hebben LMR en VSG de publieke zwembaden benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Zwembaden konden zich in juli 2021 voor het eerst opgeven voor het onderzoek. Vanwege coronamaatregelen en de bijbehorende sluiting van zwembaden is het veldwerk in 2022 opgestart.

In Nederland hebben 161 zwembaden deelgenomen aan het onderzoek. Bij 154 zwembaden was de dataverzameling afgerond toen we begonnen met de analyse voor deze rapportage. Bij de andere zeven zwembaden hebben we een andere bevragsingsperiode gehanteerd, waardoor de data nog niet beschikbaar waren en de vergelijkbaarheid beperkter is. Daarom is deze landrapportage van het publieksonderzoek zwembaden gebaseerd op data van 154 zwembaden in Nederland.

2.2 Vragenlijst

Voor dit onderzoek hebben we gebruik gemaakt van een online vragenlijst. De werkgroep bij het onderzoek heeft deze opgesteld. Naast algemene informatie over zwembadbezoek en zwemgedrag is aandacht voor specifieke vraagstukken als toegankelijkheid van zwembaden en sociale veiligheid. Ook konden zwembaden enkele vragen toevoegen en andere voorkeuren opgeven voor een gepersonaliseerde vragenlijst. Deze gepersonaliseerde vragen nemen we niet mee in deze rapportage, maar staan alleen in de zwembadrapportage die het zwembad zelf ontvangt.

De online vragenlijst was open toegankelijk. De zwembaden hebben deze onder de aandacht gebracht. Zwembaden waren namelijk zelf verantwoordelijk voor het werven van respondenten voor de vragenlijst. Dat deden ze via directe e-mails, nieuwsbrieven, sociale media, communicatie in het zwembad en/of de gemeente. De bevragsingsperiode liep van 2 januari tot en met 31 augustus 2022.

2.3 Respondenten

De 154 zwembaden hebben samen een respons gerealiseerd van ruim 26.000 mensen die de vragenlijst hebben ingevuld. De focus lag hierbij vooral op beter inzicht krijgen in de zwemmende bezoekers van de zwembaden, maar daarnaast zijn ook vragen opgenomen voor niet-gebruikers of niet-zwemmende bezoekers van het zwembad.

De respondenten in het onderzoek zijn te verdelen in vier verschillende typen:

- zwemmers: mensen die de afgelopen twaalf maanden hebben gezwommen in het zwembad;
- afhakers: mensen die vroeger hebben gezwommen in het zwembad, maar de afgelopen twaalf maanden niet;
- bezoekers: mensen die in de gebouwen van het zwembad zijn geweest, maar er niet hebben gezwommen;
- niet-bezoekers: mensen die nog niet in de gebouwen van het zwembad zijn geweest.

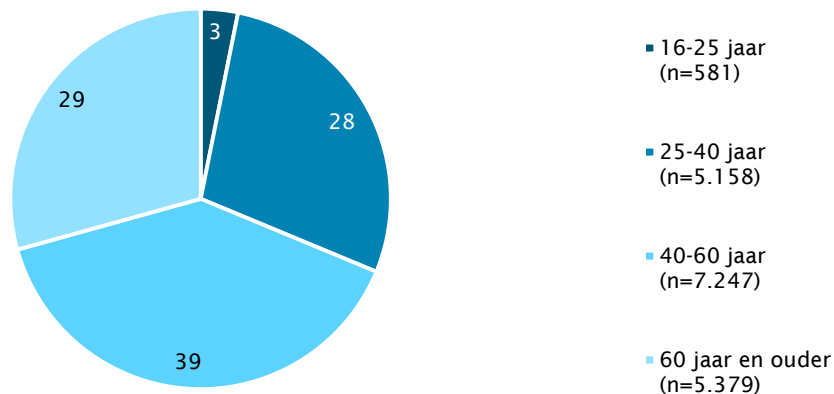
Tabel 2.1 Responsoverzicht per type respondent (n=26.117)

Type respondent	Aantal	Percentage (in procenten)
Zwemmer	20.158	77
Afhaker	4.545	17
Bezoeker	781	3
Niet-bezoeker	633	2

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

In het rapport belichten we de meeste onderwerpen voor zwemmers. Bezoekers en niet-bezoekers laten we vanwege het lage aantal respondenten in deze groep buiten beschouwing. De groep afhakers komt wel op meerdere plekken terug. Zij hebben eerder gebruik gemaakt van het zwembad, maar het afgelopen jaar niet meer. Dat maakt deze groep interessant om mee te nemen in het onderzoek.

Het merendeel van de respondenten is vrouw (74%; niet in figuur). Een beperkt deel is tussen de 16 en 25 jaar (3%, zie figuur 2.1). 45 procent woont samen met partner en kinderen (45%) en 27 procent met partner en zonder kinderen (niet in figuur). De thuissituatie verschilt per leeftijdsgroep: respondenten tussen de 16 en 25 jaar wonen nog vaak bij hun ouders (70%) en respondenten ouder dan 60 jaar wonen vaak met partner zonder kinderen (64%) of alleen (25%). Het merendeel van de respondenten is hoog opgeleid (53%). Een kleinere groep heeft een opleiding gedaan van middelbaar niveau (35%) of van laag niveau (11%). In vergelijking met populatiecijfers zijn lager opgeleiden daarmee ondervertegenwoordigd en hoger opgeleiden oververtegenwoordigd.

Figuur 2.1 Leeftijd van respondenten in de Nederlandse zwembaden (in procenten, n=18.365)

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

2.4 Analyse

LMR heeft de data van de respondenten voor dit onderzoek aangeleverd. Voor dit rapport hebben we met name gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek om een algemeen beeld te geven van de gebruikers van zwembaden in Nederland. Secundaire data over het zwembad, zoals gemeente, beheervorm en type bad, hebben we gebruikt om een overzicht te geven van de deelnemende zwembaden.

Daarnaast hebben we een vergelijking gemaakt met de kenmerken van zwembaden in Nederland op basis van de Database SportAanbod (DSA) van het Mulier Instituut. Zo konden we bepalen hoe representatief de deelnemende zwembaden zijn voor alle zwembaden in Nederland. Verder hebben we gekeken naar de mate van representativiteit qua stedelijkheid. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van CBS-data over de stedelijkheid van gemeenten.

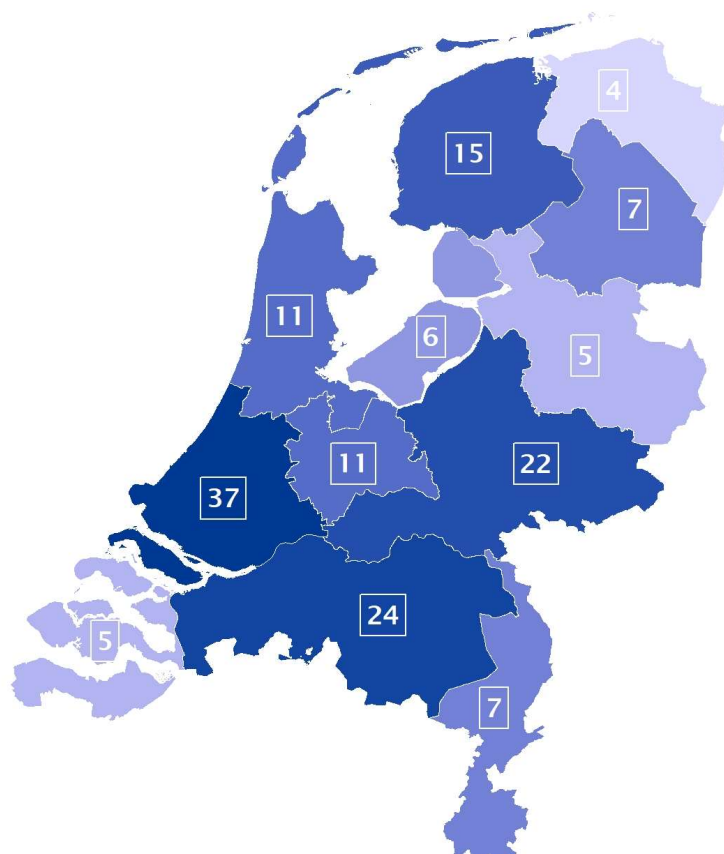
3. Zwembaden in Nederland

3.1 Locaties deelnemende zwembaden

De Database SportAanbod (DSA) bevat informatie over Nederlandse publieke en publiek-private zwembaden die in eigendom zijn bij de gemeente of gesubsidieerd worden door gemeenten. In totaal zijn er 393 overdekte zwembaden of combizwembaden geregistreerd (Hollander & Davids, 2022). Een deel van deze zwembaden heeft deelgenomen aan het publieksonderzoek zwembaden. Hieronder bespreken we in welke mate de kenmerken van de 154 deelnemende zwembaden een goede afspiegeling zijn van alle zwembaden uit de DSA.

De 154 zwembaden liggen verspreid over het land. De meeste deelnemende zwembaden zijn te vinden in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland. Het aantal deelnemende zwembaden per provincie is te zien op kaart 2.1. De verdeling over het land komt deels overeen met de spreiding van de zwembaden in Nederland. Zwembaden uit Friesland zijn meer vertegenwoordigd en zwembaden uit Groningen en Overijssel minder ten opzichte van de spreiding van Nederlandse zwembaden.

Kaart 3.1 Aantal deelnemende zwembaden per provincie

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

In totaal zijn er 99 gemeenten waar deelnemende zwembaden geregistreerd staan. De meeste zwembaden zijn te vinden in gemeenten die weinig stedelijk zijn (tabel 3.1, 34%). Het aantal deelnemende zwembaden is het grootst met in gemeenten met inwonersaantallen tussen de 20.000 tot 50.000 (tabel 3.2, 44%). In deze categorieën bevinden zich ook de meeste deelnemende gemeenten. Rotterdam is met elf zwembaden de gemeente waar de meeste deelnemende zwembaden zich bevinden.

De deelnemende zwembaden in zeer sterk stedelijke gebieden zijn wat oververtegenwoordigd in onze dataset. Zwembaden in sterk stedelijk gebied zijn ondervertegenwoordigd. Verder is de dataset in lijn met het landelijke beeld. De meeste zwembaden bevinden zich in de weinig stedelijke gemeenten en de minste zwembaden in de niet stedelijke gemeenten.

Tabel 3.1 Zwembaden per stedelijkheidstype (in procenten)

	Deelnemende zwembaden (n=154)	Nederlandse zwembaden (n=393)
Zeer sterk stedelijk	20	16
Sterk stedelijk	18	21
Matig stedelijk	19	19
Weinig stedelijk	34	34
Niet stedelijk	9	10

Bronnen: Publieksonderzoek zwembaden, 2022; CBS, 2022; Database SportAanbod (DSA), 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel 3.2 Deelnemende zwembaden naar inwonersaantal gemeente (in aantallen en procenten, n=154)

	Aantal	Percentage
Minder dan 25.000 inwoners	17	11
25.000-75.000 inwoners	83	54
75.000 inwoners of meer	54	35

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022; CBS, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

3.2 Achtergrondinformatie deelnemende zwembaden

We hebben zwembaden gevraagd of zij ook extra informatie wilden doorgeven over het zwembad, zoals exploitatievorm, eigenaarschap, type zwembad en aanwezige faciliteiten. 84 zwembaden hebben informatie doorgeven over de eigenaar en exploitant van het zwembad. Bij 74 daarvan is de gemeente de eigenaar en bij tien een niet-gemeentelijke organisatie (resp. 88% en 12%; niet in tabel). Een meerderheid van de zwembaden (55%) wordt geëxploiteerd door een BV (Sportbedrijf, Optisport, etc.) en een kwart door de gemeente (25%) (tabel 3.3). Deze verdeling sluit aan bij landelijke cijfers, met een lichte oververtegenwoordiging van zwembaden geëxploiteerd door gemeenten en een lichte ondervertegenwoordiging van zwembaden geëxploiteerd door stichtingen.

Tabel 3.3 Zwembaden per exploitatietype (in procenten)

	Deelnemende zwembaden (n=84)	Nederlandse zwembaden (n=375)
BV	55	58
Gemeente	25	20
NV	2	3
Stichting	12	18
Overig	6	2

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022; Database SportAanbod (DSA), 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Van 99 zwembaden hebben we geregistreerd of er wedstrijdbassins zijn (binnen, buiten, zowel binnen als buiten, of niet aanwezig). 55 procent van de zwembaden heeft alleen binnenbassins, 12 procent alleen buitenbassins en 21 procent een combinatie van binnen- en buitenbassins. De overige 11 procent heeft geen wedstrijdbassin. De meeste wedstrijdbassins hebben een lengte van 25 meter. Dat is ook bij de meeste gemeentelijke zwembaden in Nederland zo (Hollander & Davids, 2022).

78 zwembaden hebben aangegeven een kinderbad/peuterbad te hebben (83% van de zwembaden die informatie hebben gegeven). 81 zwembaden hebben horeca in het zwembad (87% van de zwembaden die informatie hebben gegeven).

Bij 93 zwembaden zijn de faciliteiten geregistreerd voor dit onderzoek, zoals glijbaan, golfslagbad, duikkom en wildwaterbaan. Het merendeel van de zwembaden heeft een glijbaan (63%, tabel 3.4).

Tabel 3.4 Faciliteiten in zwembaden (in aantallen en procenten, n=93)

	Aantal	Percentage
Glijbaan	59	63
Duikkom	24	26
Wildwaterbaan	16	17
Golfslagbad	12	13

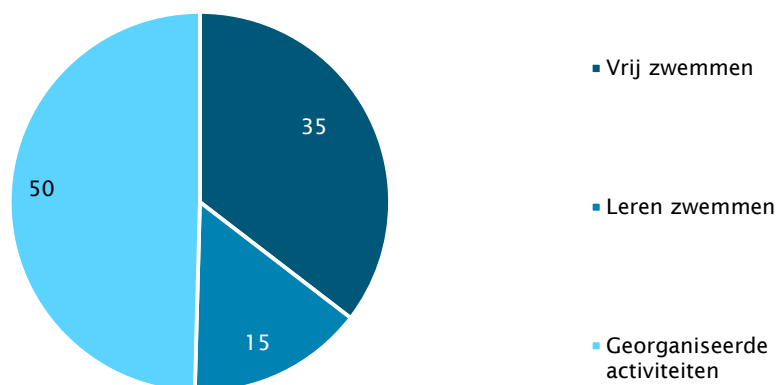
Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022. bewerking: Mulier Instituut.

Op basis van de locatie en de achtergrondinformatie van de deelnemende zwembaden is de groep deelnemende zwembaden representatief voor alle gemeentelijke zwembaden in Nederland.

3.3 Bezetting activiteiten voor doelgroepen

We hebben de zwembaden gevraagd hoeveel van hun beschikbare uren ze open hebben gesteld per type activiteit/doelgroep. Daarbij onderscheiden we: vrij zwemmen, leren zwemmen en georganiseerde activiteiten (door gemeenten, sportclubs, verenigingen, etc.). 74 zwembaden hebben hierover informatie ingevuld. De helft van de bezetting bestaat uit georganiseerde activiteiten (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Bezettingsgraad zwembad per activiteit (in procenten, n=74)

Bron: Publieksonderzoek zwembaden, 2022. bewerking: Mulier Instituut.

4. Profiel zwemmers en afhakers

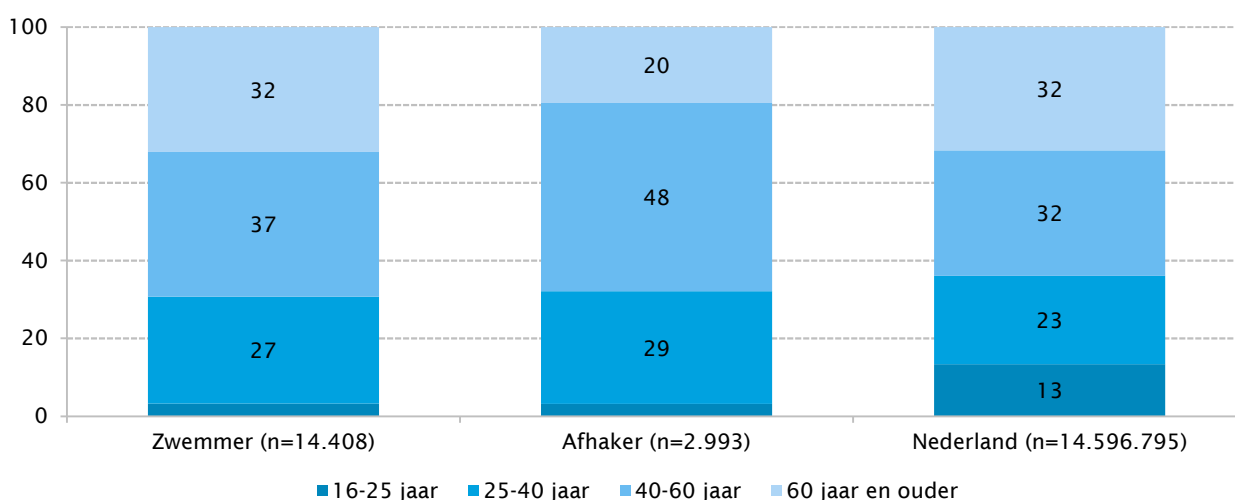
4.1 Achtergrondgegevens

Leeftijd en geslacht

In figuur 4.1 zijn de verdelingen van de leeftijdsgroepen onder zwemmers en afhakers te zien. In hoofdstuk 2 zagen we dat relatief weinig 16-25-jarigen de vragenlijst hebben ingevuld. Als gevolg is deze groep ook ondervertegenwoordigd bij de zwemmers en afhakers (3%). De andere leeftijdsgroepen zijn redelijk gelijkmatig verdeeld onder de zwemmers, waarbij de groep tussen de 40 en 60 jaar het grootst is (37%). Deze verdeling komt ongeveer overeen met de verdeling van de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder. De helft van de afhakers is tussen de 40 en 60 jaar (48%). Dit percentage ligt hoger dan bij de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder (32%).

De meeste zwemmers wonen samen met hun partner en kinderen (43%) of samen met hun partner en zonder kinderen (29%). De zwemmers tussen 16 en 25 jaar wonen vaak nog bij hun ouders (69%). De zwemmers tussen de 25 en 40 jaar en tussen de 40 en 60 jaar wonen vaak met kinderen en partner (resp. 66% en 61%) en de zwemmers ouder dan 60 jaar wonen vaak met partner en zonder kinderen (65%).

Figuur 4.1 Leeftijd van zwemmers, afhakers en Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder (in procenten)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022; CBS, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Het merendeel van de zwemmers en afhakers is vrouw (74%, tabel 4.1). Dit is veel hoger dan het percentage vrouwen onder de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder (51%; CBS, 2021).

Tabel 4.1 Geslacht van totale responsgroep, zwemmers en afhakers (in procenten, n=18.589)

	Zwemmer	Afhaker	Responsgroep
Man	25	25	25
Vrouw	74	74	74
Anders	1	1	1

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Opleidingsniveau

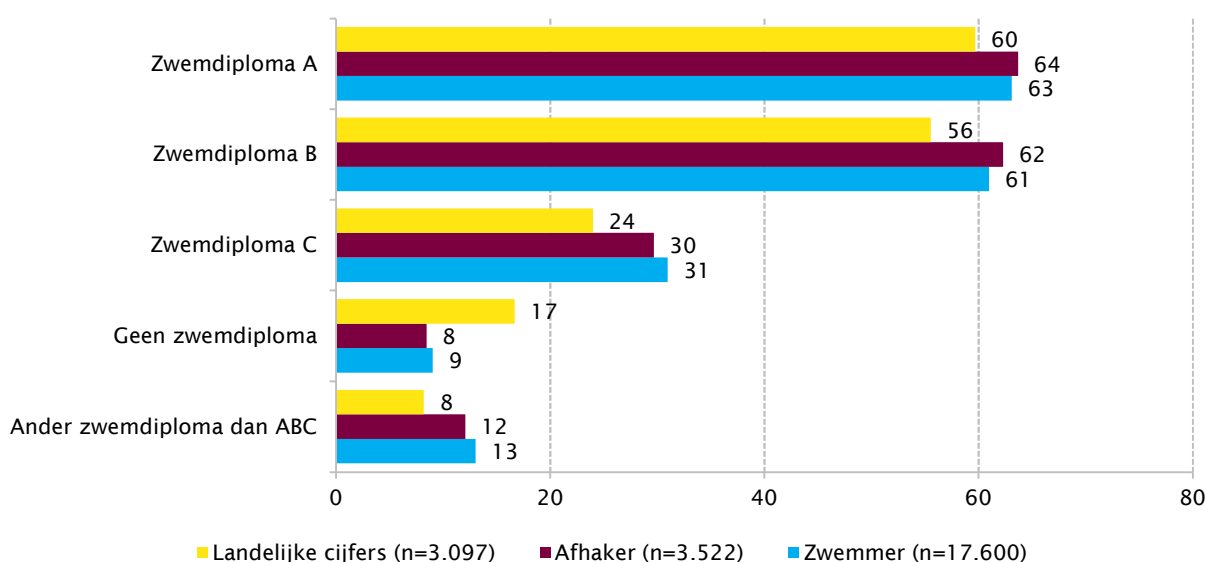
De helft van de zwemmers en afhakers is hoogopgeleid (beide 54%). Dat is meer dan onder de Nederlandse bevolking van 15 tot 90 jaar (34%; CBS, 2021). De andere helft van de zwemmers en afhakers heeft een opleiding gevold van middelbaar niveau (zwemmers 35% en afhakers 36%) of van laag niveau (zwemmers 12% en afhakers 11%). Van de Nederlandse bevolking van 15 tot 90 jaar heeft een derde een opleiding van middelbaar niveau (38%) en een derde een opleiding van laag niveau (28%). Dit percentage van laagopgeleide Nederlanders ligt hoger dan het percentage zwemmers en afhakers met een laag opleidingsniveau.

4.2 Zwemervaring

Zwemdiploma's

Het merendeel van de zwemmers en afhakers heeft een zwemdiploma (figuur 4.2). Het vaakst zijn dat het A-diploma en het B-diploma. Zwemmers en afhakers hebben vaker een zwemdiploma A, B en/of C dan landelijk. Tussen zwemmers en afhakers zit weinig tot geen verschil in zwemdiplomabezit.

Figuur 4.2 Zwemdiplomabezit zwemmers en Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bronnen: Publieksonderzoekzwembaden, 2022; Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

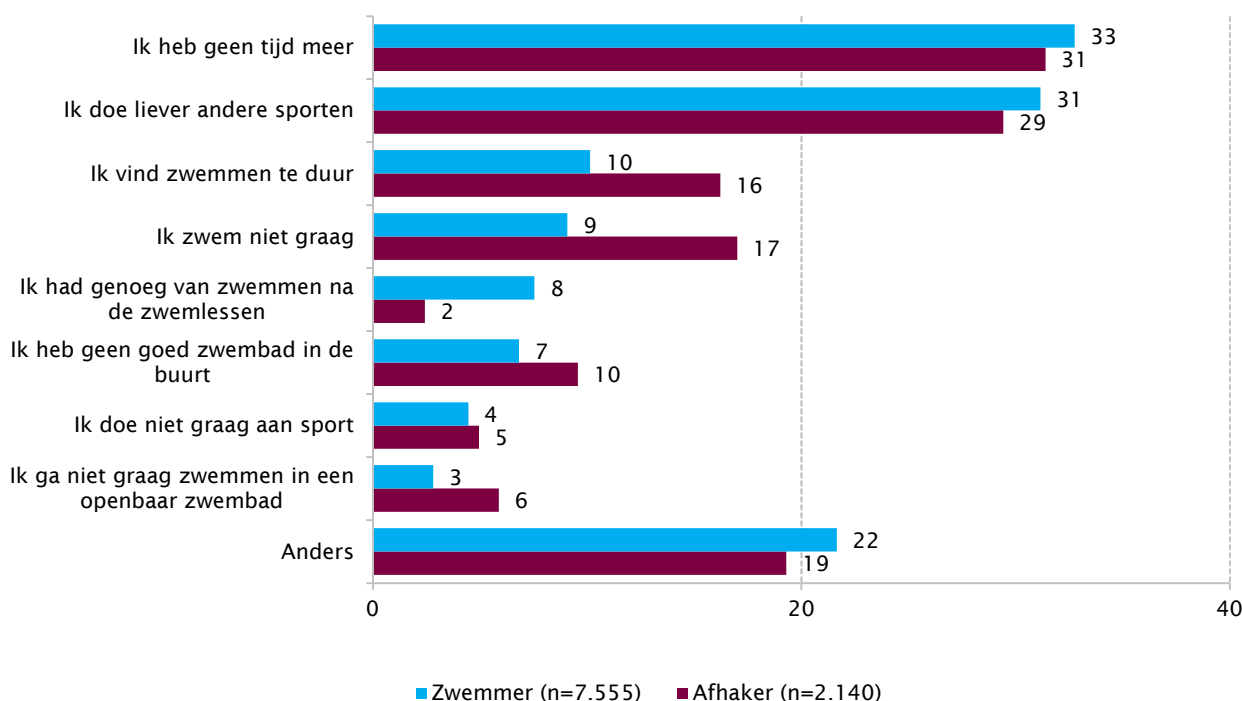
Een derde van de zwemmers en afhakers heeft een zwemdiploma behaald tijdens het schoolzwemmen (resp. 36% en 39%). Daarnaast hebben zwemmers en afhakers veel zwemlessen gevolgd in openbare zwembaden. De zwemmers en afhakers hebben deze zwemlessen in het openbare zwembad vooral gevolgd in de kindertijd (tot 12 jaar) (resp. 78% en 82%). Een deel heeft geen zwemlessen gevolgd in een openbaar zwembad, maar kan wel zwemmen (zwemmers 13%, afhakers 11%). Het merendeel van de zwemmers en afhakers kan schoolslag zwemmen (beide 96%). Schoolslag is ook de eerste slag die je leert bij zwemlessen. In mindere mate kunnen zwemmers en afhakers rugslag (beide 81%), vrije slag (zwemmers 66%, afhakers 68%) en vlinderslag (zwemmers 29%, afhakers 32%).

Actief blijven zwemmen

De helft van de zwemmers is nog actief blijven zwemmen na de zwemlessen (49%). De zwemmers die actief zijn blijven zwemmen doen nu vooral aan baantjes zwemmen en recreatief zwemmen (resp. 56% en 42%). De andere helft van de zwemmers is niet actief blijven zwemmen na de zwemlessen, maar na een tijdje niet gezwommen te hebben nu wel weer actief bezig. Redenen om niet te blijven zwemmen na de zwemlessen zijn geen tijd meer hebben (33%) of liever andere sporten doen (31%) (figuur 4.3).

Meer dan de helft van de afhakers zwemt na de zwemlessen nog af en toe, bijvoorbeeld op vakantie, maar niet meer actief. De afhakers zijn niet meer actief gaan zwemmen omdat ze geen tijd meer hebben (31%), liever andere sporten doen (29%) of niet graag zwemmen (17%) (figuur 4.3). De afhakers hebben we ook gevraagd waarom ze het zwembad niet meer bezoeken. Ze komen niet zwemmen in het zwembad omdat ze alleen voor de activiteiten van de kinderen komen (20%), er te weinig aanbod is voor recreatief zwemmen (18%) of de openingsuren niet gunstig zijn (15%) (niet in figuur). Sommigen geven aan een tijd niet in het zwembad te zijn geweest door coronamaatregelen, vanwege andere lichamelijke klachten of omdat ze niemand hebben om hen naar het zwembad te brengen.

Figuur 4.3 Redenen om niet meer te gaan zwemmen na zwemlessen, volgens zwemmers en afhakers (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

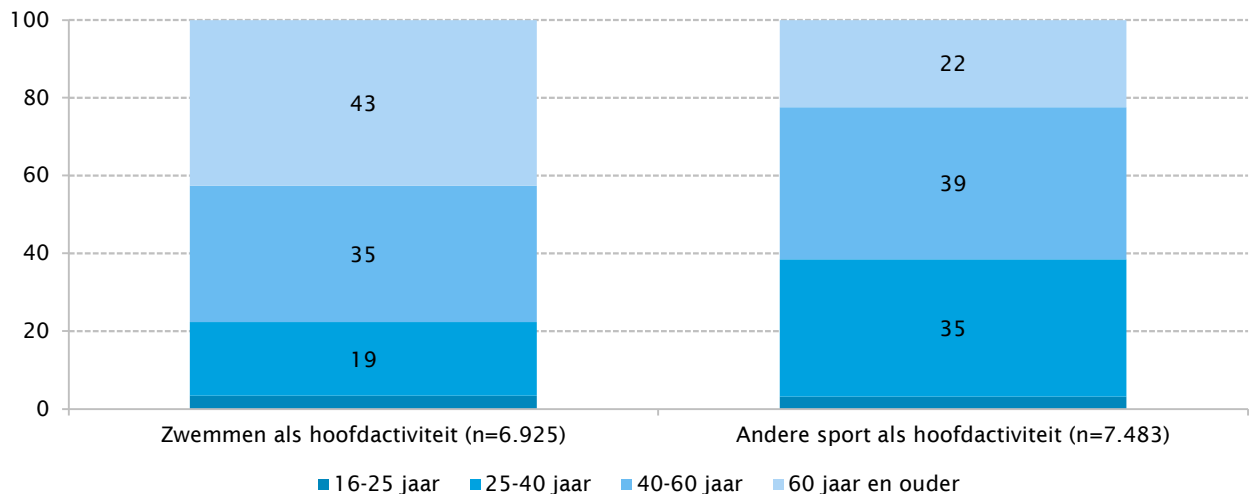
Zwemmen als hoofdactiviteit

Hier zoomen we in op de groep die zwemmen als hoofdactiviteit heeft aangegeven of het doet als voorbereiding op een andere sport. Het gaat dus om respondenten die hebben aangegeven dat zwemmen hun belangrijkste sportactiviteit is (van zwemsport tot baantjes zwemmen).

Bij de helft van de zwemmers is zwemmen de hoofdactiviteit (48%; niet in figuur). De andere helft heeft zwemmen niet als belangrijkste sportactiviteit. Zij zien wandelen (22%) of fitnesssen (16%) vaak als voornaamste sportactiviteit (niet in figuur). Deze andere sporten doen de zwemmers frequent, voornamelijk meerdere keren per week of wekelijks.

Van de zwemmers met zwemmen als hoofdactiviteit is het merendeel ouder dan 60 jaar (43%; figuur 4.4). De helft van de deze groep zwemmers is hoogopgeleid (47%). De andere helft heeft een opleiding gevolgd van middelbaar (38%) of laag niveau (15%). De zwemmers die een andere sport als hoofdactiviteit hebben zijn redelijk gelijkmatig verdeeld over de leeftijdsgroepen, waarbij de groep tussen 40 en 60 jaar het grootst is (39%; figuur 4.4).

Figuur 4.4 Leeftijd zwemmers met of zonder zwemmen als hoofdactiviteit in Nederlandse zwembaden (in procenten)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

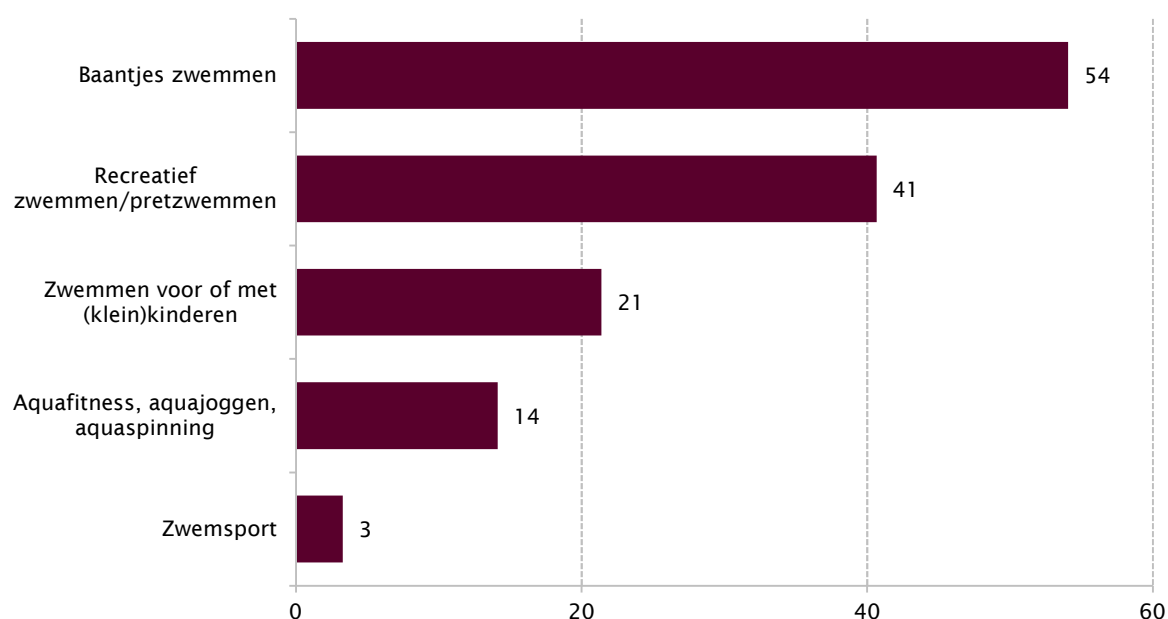
Het merendeel van de groep met een andere sport als hoofdactiviteit woont samen met partner en kinderen (54%) en is hoogopgeleid (60%). De groep met zwemmen als hoofdactiviteit is in mindere mate hoogopgeleid (47%) en woont veelal samen zonder kinderen (38%). Dat past bij de oververtegenwoordiging van de groep van 60 jaar en ouder (zie figuur 4.4).

5. Activiteiten zwemmer

5.1 Typen activiteiten

In Nederlandse zwembaden doen zwemmers veel verschillende activiteiten. Deze activiteiten komen het meest voor: baantjes zwemmen, recreatief zwemmen, zwemmen voor of met (klein)kinderen en aquafitness (figuur 5.1). De zwemsport, zoals (trainen voor) wedstrijdzwemmen, waterpolo, synchroonzwemmen, duiken en schoonspringen, doen zwemmers in mindere mate.

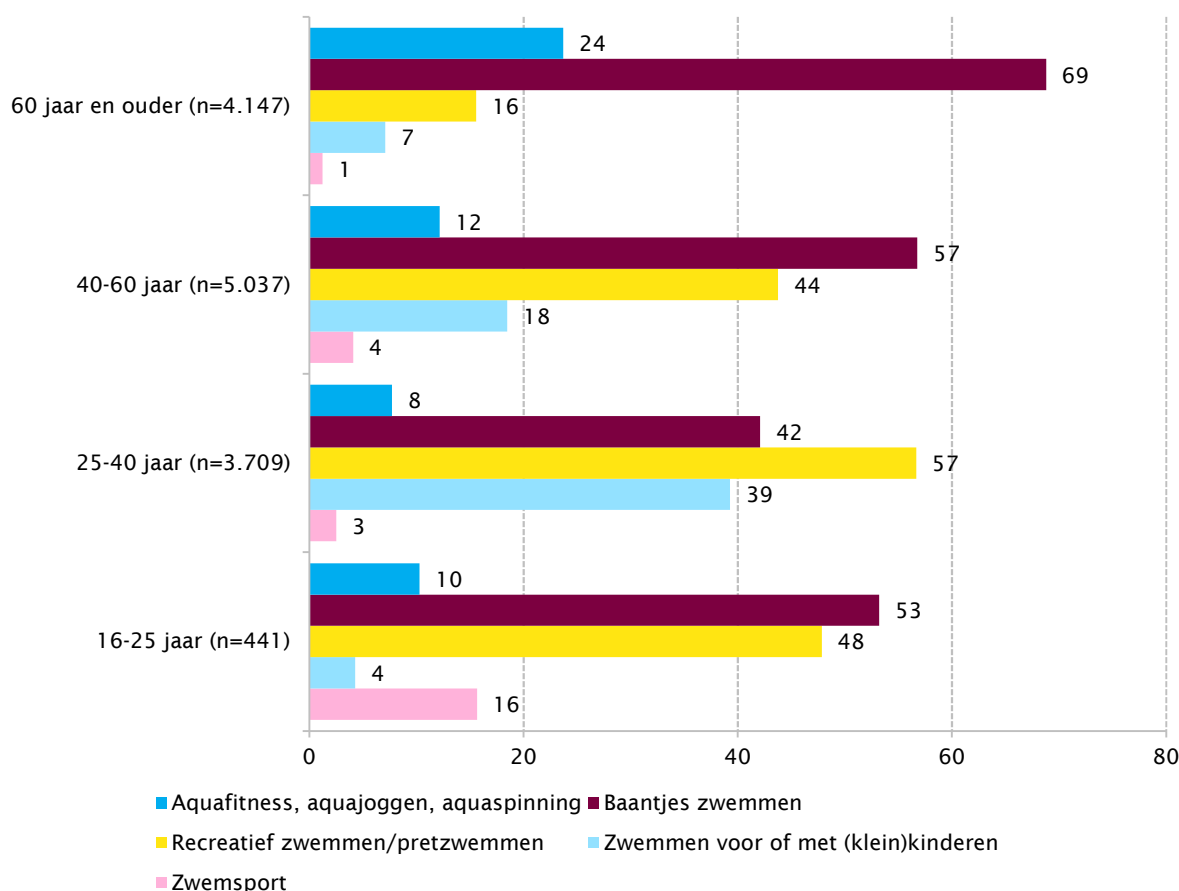
Figuur 5.1 Meest uitgevoerde activiteiten van zwemmers in Nederlandse zwembaden (in procenten, n=18.335, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Per leeftijdsgroep verschilt het welke activiteit zwemmers het meest doen (figuur 5.2). Zwemmers tussen de 16 en 25 jaar doen veel aan baantjes zwemmen en recreatief zwemmen. Deze groep zwemmers doet ook vaak een vorm van zwemsport in het zwembad. Zwemmers tussen de 25 en 40 jaar gaan vaak recreatief zwemmen in het zwembad en/of zwemmen met de kinderen. Deze groep gaat ook regelmatig baantjes zwemmen in het zwembad. Zwemmers tussen de 40 en 60 jaar gaan naar het zwembad om baantjes te zwemmen of om recreatief te zwemmen. Zwemmers ouder dan 60 jaar komen voornamelijk om baantjes te zwemmen. In mindere mate komt deze groep naar het zwembad voor aquafitness.

Figuur 5.2 Typen activiteiten die zwemmers doen, naar leeftijdsgroep (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. bewerking: Mulier Instituut.

Per opleidingsniveau zijn niet heel veel verschillen te zien per activiteit (tabel 5.1). Bij alle opleidingsniveaus (hoog, midden, laag) doen zwemmers het meest aan baantjes zwemmen, gevolgd door recreatief zwemmen. Laagopgeleide zwemmers doen daarna vaak aan aquafitness, gevolgd door zwemmen met/voor de (klein)kinderen. Bij zwemmers met een hoog of middelbaar opleidingsniveau is dat precies andersom.

Tabel 5.1 Typen activiteiten die zwemmers doen, naar opleidingsniveau (in procenten, n=13.140, meerdere antwoorden mogelijk)

	n	Aquafitness, aquajoggen, aquaspinning	Baantjes zwemmen	Recreatief zwemmen/pretzwemmen	Zwemmen voor of met (klein)kinderen	Zwemsport
Hoog	7.177	11	58	40	24	3
Midden	4.588	17	55	39	18	3
Laag	1.375	18	50	31	12	2

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. bewerking: Mulier Instituut.

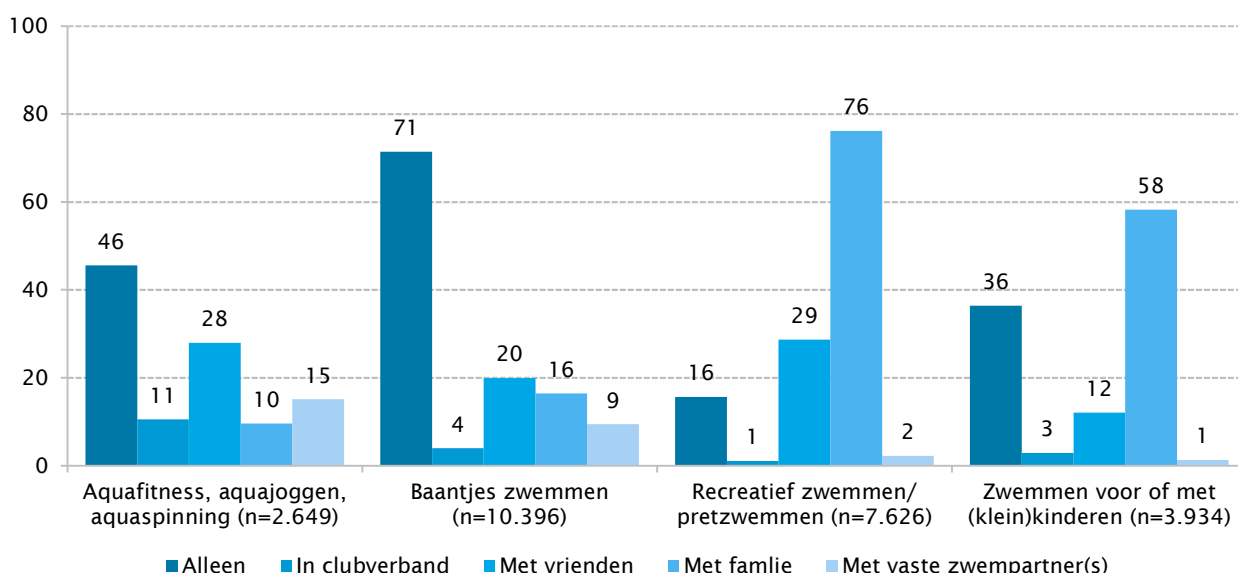
1.156 zwemmers hebben een beperking, zoals slechtziendheid, slechthorendheid, een motorische beperking, een verstandelijke beperking of een andere beperking. Deze zwemmers doen geen andere activiteiten dan zwemmers in het algemeen. Ook deze groep doet het meest aan baantjes zwemmen, recreatief zwemmen en aquafitness (resp. 55%, 29% en 21%).

5.2 Verband, frequentie en verblijftijd activiteiten

Aquafitness, baantjes zwemmen, recreatief zwemmen en zwemmen voor of met (klein)kinderen lichten we hier verder uit naar verband, frequentie en verblijftijd. Dat zijn de activiteiten die zwemmers in Nederlandse zwembaden het meest doen.

Aquafitness en baantjes zwemmen doen zwemmers voornamelijk alleen (figuur 5.3). Recreatief zwemmen en zwemmen voor of met (klein)kinderen doen ze voornamelijk met familie. Zwemmen voor of met (klein)kinderen doen zwemmers ook wel regelmatig alleen. De activiteit zwemmen voor of met (klein)kinderen is een combinatie van zwemmen met kinderen bij bijvoorbeeld recreatiezwemmen en de kinderen naar het zwembad brengen voor zwemles of andere zwemactiviteiten.

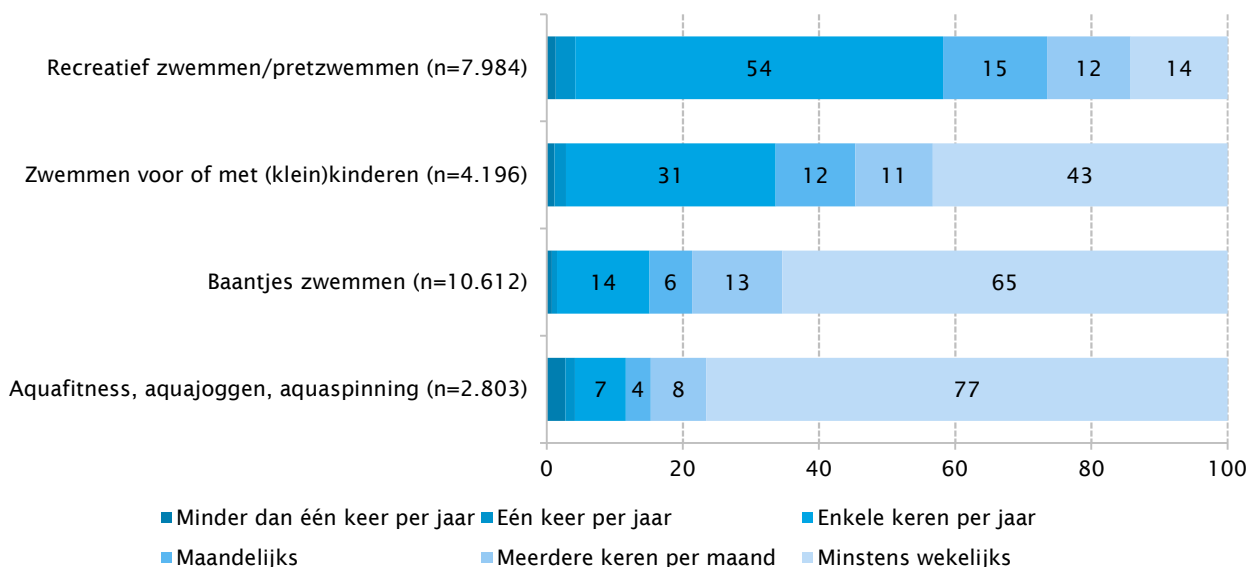
Figuur 5.3 Verband waarin zwemmers activiteiten uitoefenen (van de zwemmers die deze activiteiten doen, in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Van de zwemmers die aan aquafitnessen, aquajoggen of aquaspinnen doen, doet het merendeel dat minstens wekelijks (77%, figuur 5.4). Hetzelfde geldt voor de zwemmers die gaan baantjes zwemmen (65%). De zwemmers die recreatief komen zwemen doen dat voornamelijk enkele keren per jaar (54%). Er zijn ook zwemmers die komen zwemmen voor of met (klein)kinderen. Deze zwemmers doen dat voornamelijk enkele keren per jaar (31%) of wekelijks (38%). De enkele keren per jaar zijn waarschijnlijk de zwemmomente(n) waarbij de zwemmers zwemmen met de kinderen en de bezoeker die wekelijks zijn, zijn waarschijnlijk de momenten waarbij men naar het zwembad komt voor de (zwemles van) kinderen.

Figuur 5.4 Frequentie van de activiteiten die zwemmers het meest beoefenen (van de zwemmers die deze activiteiten doen, in procenten)

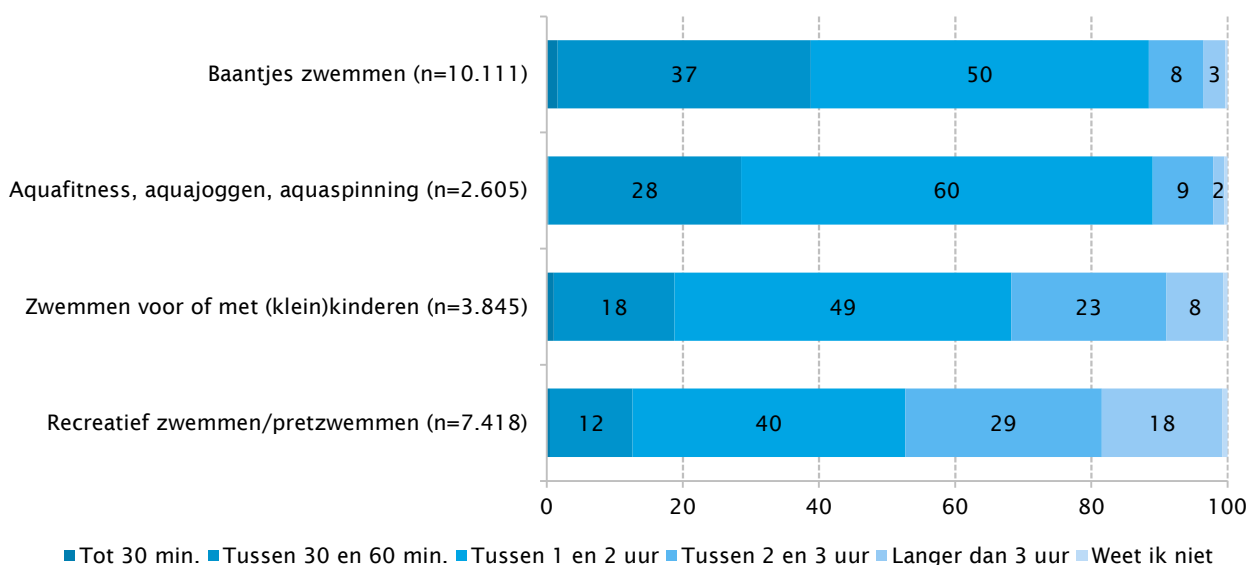

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Het merendeel van de zwemmers verblijft tussen de één en twee uur in het zwembad (47%). Daarna is tussen de 30 en 60 minuten de meest voorkomende verblijftijd (29%).

Per activiteit verschilt de verblijftijd (figuur 5.5). Zwemmers die komen baantjes zwemmen of aquafitnessen zijn vaak korter dan twee uur in het zwembad. Zwemmers die recreatief komen zijn vaak langer dan twee uur in het zwembad. Zwemmers die korter dan een uur blijven, hebben relatief vaak een korte reistijd (maximaal 15 minuten). Bij zwemmers die langer dan een uur in het zwembad verblijven, komt een reistijd van meer dan 15 minuten relatief vaak voor (niet in figuur).

Figuur 5.5 Verblijftijd in het zwembad, naar activiteit (in procenten)

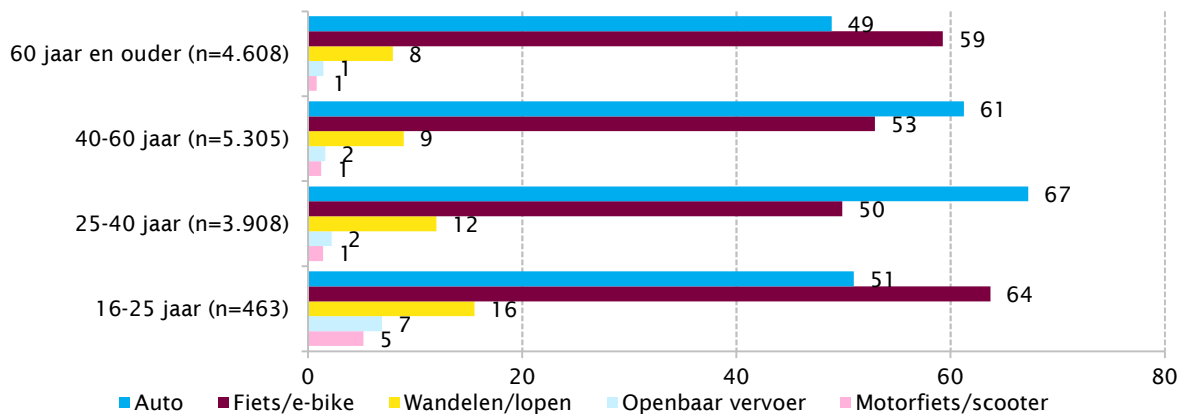

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

5.3 Vervoer naar het zwembad

We hebben zwemmers gevraagd hoe ze naar het zwembad komen. Het merendeel komt met de auto (59%) of met de fiets (54%). Een kleiner deel komt te voet (10%), met het openbaar vervoer (2%) of met de motorfiets (1%). Zwemmers tussen de 16 en 25 jaar en van 60 jaar en ouder komen voornamelijk met de fiets naar het zwembad (figuur 5.6). Zwemmers met een leeftijd tussen de 25 en 60 jaar gaan vooral met de auto. Het aandeel zwemmers dat met de auto komt neemt toe naarmate de verblijftijd in het zwembad langer is.

Figuur 5.6 Vervoersmiddel naar het zwembad, naar leeftijdsgroep (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

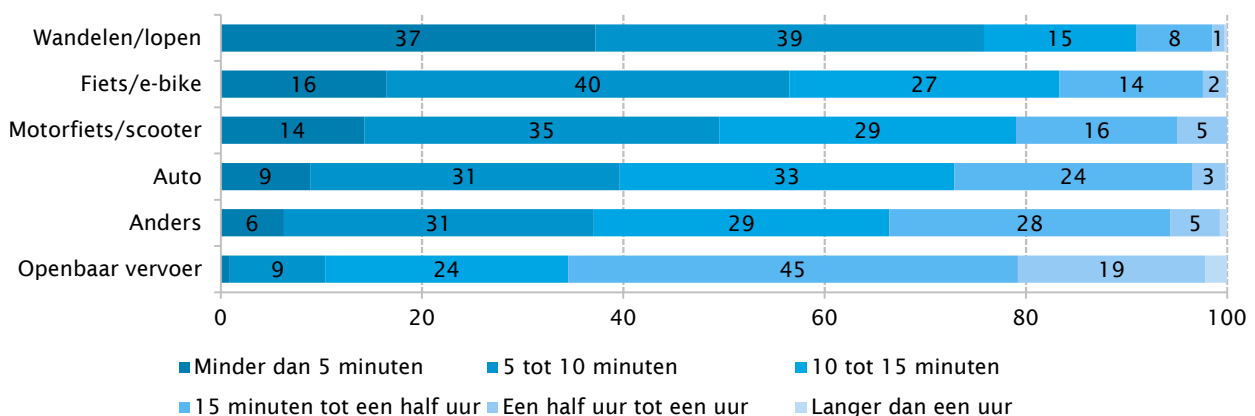

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

De reistijd van de zwemmers ligt voor het grootste deel tussen de 5 en 10 minuten (34%) of tussen de 10 en 15 minuten (29%). In figuur 5.7 is de reistijd per vervoersmiddel te zien. De reistijd met zowel de auto als de fiets ligt voornamelijk tussen de 5 en 10 minuten of tussen de 10 en 15 minuten. De zwemmers die wandelend naar het zwembad komen, reizen ook het kortst. De zwemmers die met het openbaar vervoer naar het zwembad komen, reizen het langst.

De keuze van het vervoersmiddel lijkt gekoppeld aan de afstand. De reistijd ligt, met uitzondering van het openbaar vervoer, overwegend tussen de 5 en 15 minuten. Bij openbaar vervoer geldt overwegend een langere reistijd.

Figuur 5.7 Reistijd van zwemmers naar zwembad, naar type vervoersmiddel

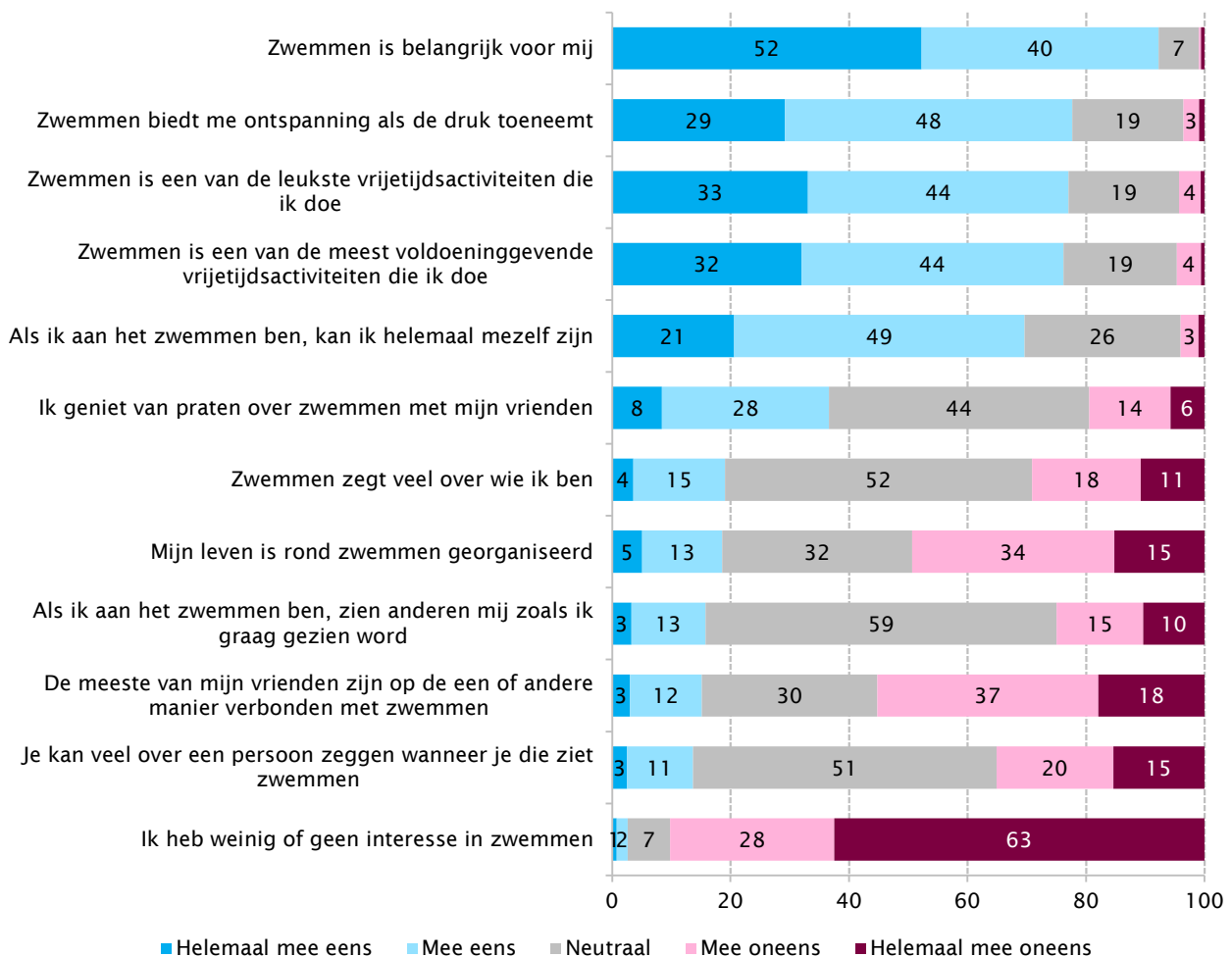
Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

5.4 Belang van zwemdeelname en zwembeleving

Aan een deel van de zwemmers hebben we gevraagd wat zwemmen voor hen betekent en wat het belang van zwemmen is. De meeste zwemmers vinden dat zwemmen belangrijk voor hen is (figuur 5.8). Daarnaast biedt zwemmen ontspanning, is het een leuke vrijetijdsactiviteit voor ze, geeft het meer voldoening dan andere vrijetijdsactiviteiten en is het een activiteit waar ze helemaal zichzelf kunnen zijn.

Zwemmen speelt daarentegen geen prominente rol in hun leven. De meerderheid geeft aan dat hun leven niet rond het zwemmen is georganiseerd, dat hun sociale netwerk maar beperkt verbonden is met het zwemmen en dat zwemmen een beperkt onderdeel is van hun identiteit.

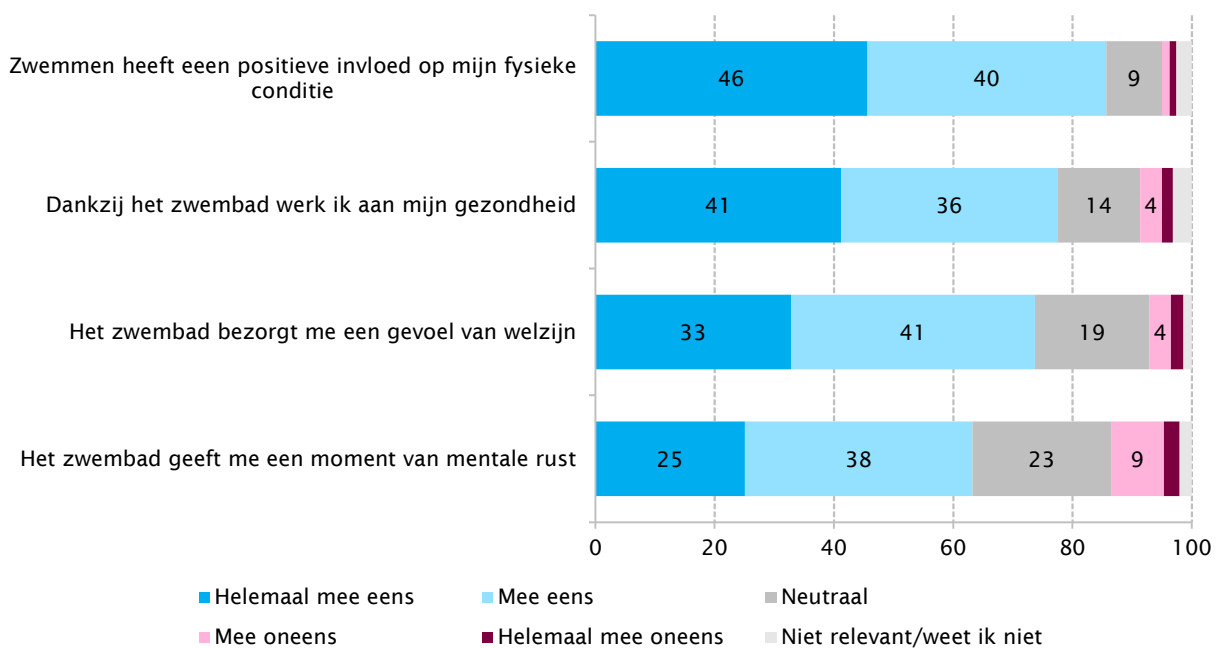
Figuur 5.8 Belang van zwemmen volgens zwemmers (in procenten, n=3.960)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Aan een grotere groep zwemmers hebben we gevraagd hoe zij het bezoek aan het zwembad ervaren. Veel zwemmers hebben positieve ervaringen in het zwembad (figuur 5.9). Zwemmen in het zwembad heeft een positieve invloed op hun fysieke conditie (86%), zorgt ervoor dat ze aan hun gezondheid werken (77%), bezorgt ze een gevoel van welzijn (74%) en geeft ze een moment van mentale rust (63%).

Figuur 5.9 Beleving zwemmers in Nederlandse zwembaden (in procenten, n=17.737)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

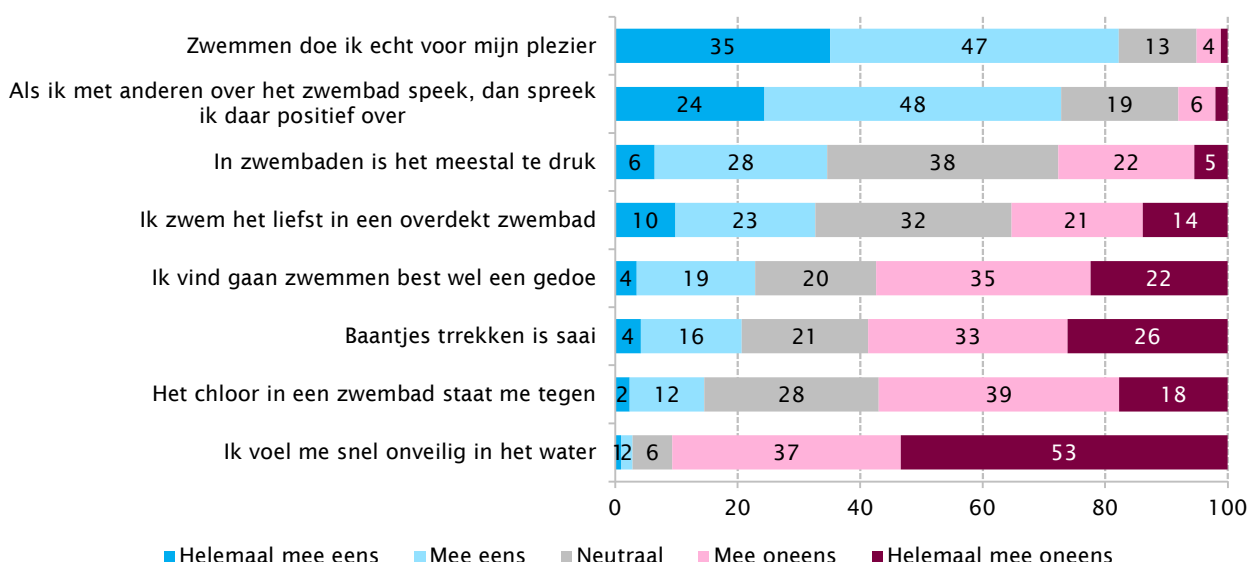
6. Tevredenheid faciliteiten, personeel en beleid

Allereerst gaan we in op de algehele tevredenheid over het zwembad. Aan de bezoekers hebben we gevraagd welke cijfers zij het zwembad geven. Gemiddeld is dat een 7,6. Er zit wel een verschil in het cijfer dat een zwemmer of een afhaker geeft: zwemmers geven een zwembad gemiddeld een 7,8, afhakers gemiddeld een 6,8.

6.1 Zwemmen in het zwembad

Zwemmers geven aan echt te zwemmen voor hun plezier (82%, figuur 6.1). Naar anderen toe zijn ze positief over zwemmen in een zwembad (72%, figuur 6.1). Bij het zwemmen voelen zwemmers zich niet snel onveilig in het water (90%). Over de ervaren drukte in het zwembad zijn ze meer verdeeld: een derde vindt het meestal te druk in het zwembad. Ook over de voorkeur om in een overdekt zwembad te zwemmen zijn ze minder uitgesproken.

Figuur 6.1 Mening zwemmers over zwemmen in het zwembad (in procenten, n=17.093)

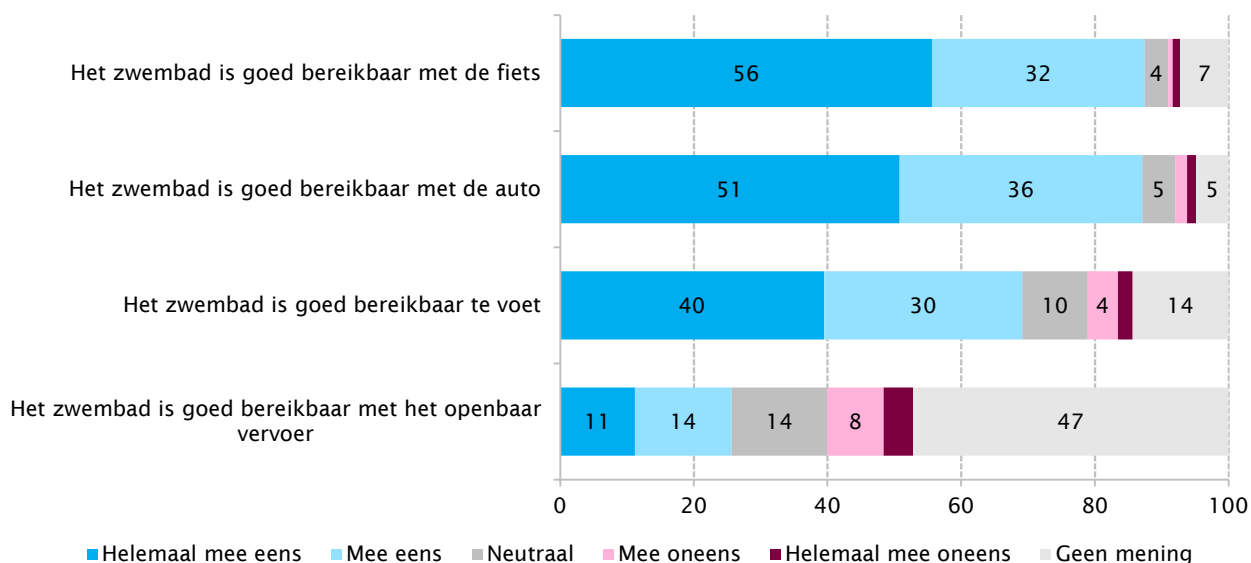

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

6.2 Bereikbaarheid en beschikbaarheid van het zwembad

Zwemmers vinden het zwembad goed bereikbaar met de fiets, met de auto en te voet (figuur 6.2). Het merendeel heeft geen mening over de bereikbaarheid van het zwembad met het OV, wellicht omdat ze ook weinig met het OV naar het zwembad reizen (zie paragraaf 5.3).

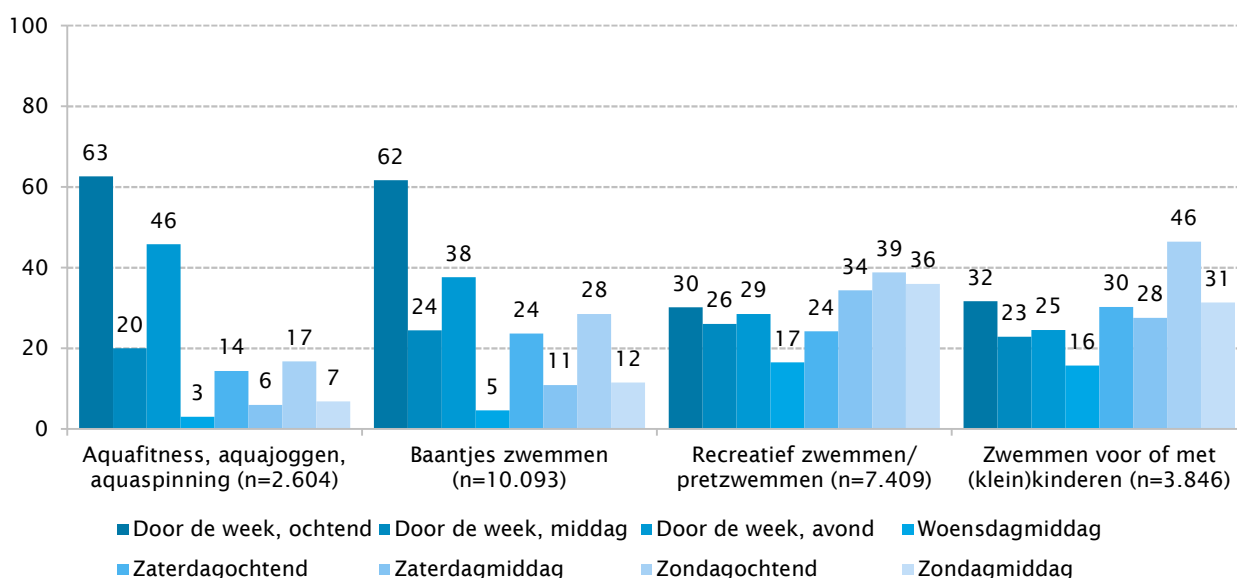
Figuur 6.2 Mening zwemmers over bereikbaarheid zwembad met verschillende typen vervoersmiddelen (in procenten, n=17.583)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

De meeste zwemmers willen graag op een doordeweekse dag in de ochtend zwemmen (44%; niet in figuur). Het verschilt wel per type activiteit op welk tijdstip de zwemmers het liefst naar het zwembad komen. Baantjes zwemmen en aquafitness doen ze liever op een doordeweekse dag in de ochtend of op een woensdagmiddag. Recreatief zwemmen en zwemmen met kinderen is gelijkmatig verdeeld over de week, maar met een lichte voorkeur voor zaterdagmiddag, zondagochtend en zondagmiddag.

Figuur 6.3 Voorkeur bezoektijden van zwemmers, naar activiteit (van de zwemmers die deze activiteiten doen, in procenten, n=18.724, meerdere antwoorden mogelijk)

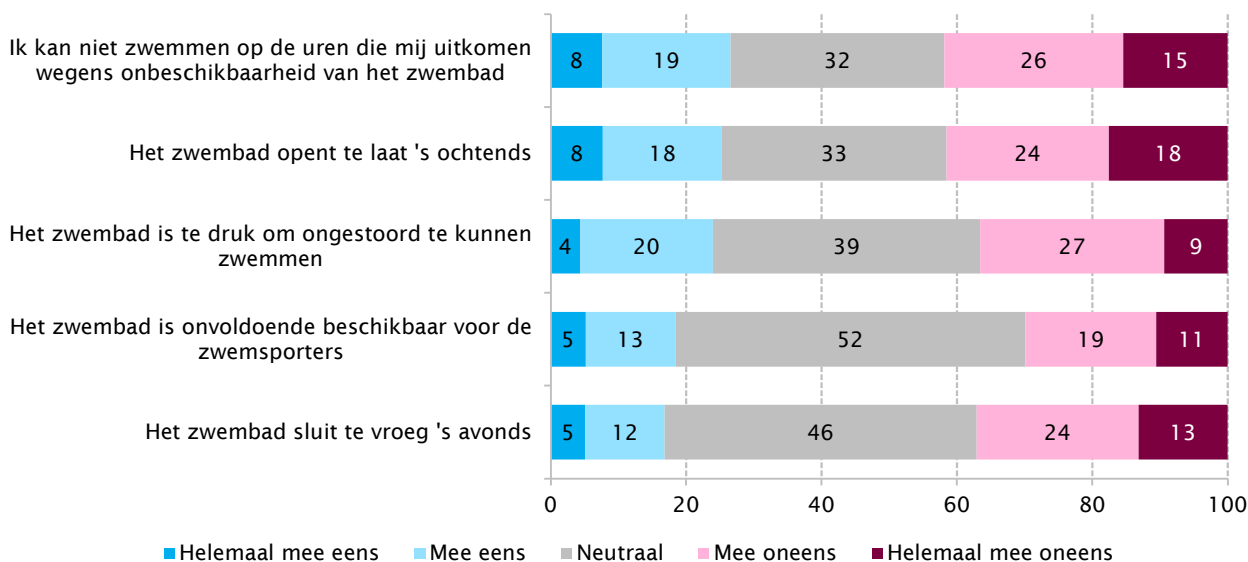

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

We hebben de zwemmers ook gevraagd naar hun mening over de beschikbare openingstijden en de ervaren drukte in het zwembad (figuur 6.4). De zwemmers zijn niet heel tevreden over deze onderwerpen en zijn vaak neutraal. Ze zijn het minst tevreden over de uren die beschikbaar zijn. Ze kunnen vaak niet

zwemmen op de uren die ze uitkomen, omdat het zwembad dan niet beschikbaar is (27%). Daarnaast vindt een deel van de zwemmers dat het zwembad te laat opengaat in de ochtend (26%) en te vroeg sluit in de avond (17%). Ook over de drukte zijn de zwemmers niet altijd tevreden. Een kwart vindt het zwembad te druk om ongestoord te kunnen zwemmen (24%).

Figuur 6.4 Meningen zwemmers over beschikbare openingstijden en ervaren drukte in het zwembad (in procenten, n=3.590)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

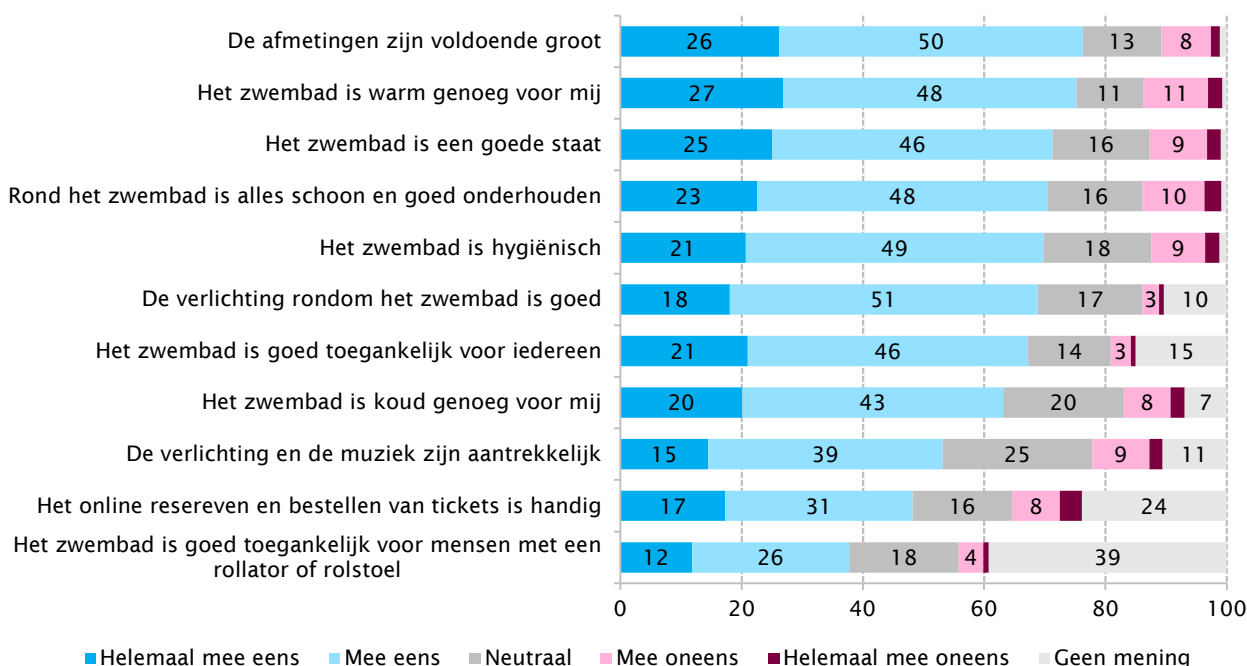
6.3 Faciliteiten

We hebben alle respondenten gevraagd wat zij van de faciliteiten van het zwembad vinden en van het zwembad in het algemeen (figuur 6.5). Over het algemeen zijn de bezoekers positief over het zwembad. Ook over de afzonderlijke onderdelen oordelen ze overwegend positief. Alleen over de toegankelijkheid van het zwembad voor mensen met een rollator of rolstoel heeft een groot deel geen mening (39%). Dat komt wellicht doordat deze bezoekers dit niet goed kunnen inschatten of er nooit eerder over na hebben gedacht.

Toch zijn de bezoekers best tevreden over dat het zwembad goed toegankelijk is voor iedereen. Van de bezoekers met een beperking heeft een deel ook geen mening over de stelling 'Het zwembad is goed toegankelijk voor mensen met een rollator of rolstoel' (26%). Ongeveer de helft van de mensen met een beperking is het wel (helemaal) eens met de stelling (47%, n=739; niet in figuur). Dat is waarschijnlijk wel de groep mensen met een beperking die in het zwembad heeft kunnen komen. De groep waarvoor het zwembad niet goed toegankelijk is, komt mogelijk niet naar het zwembad en neemt daardoor ook niet deel aan dit onderzoek.

Deze vragen zijn overigens gesteld voordat verschillende zwembaden de temperatuur van het badwater naar beneden hebben bijgesteld vanwege stijgende energieprijzen.

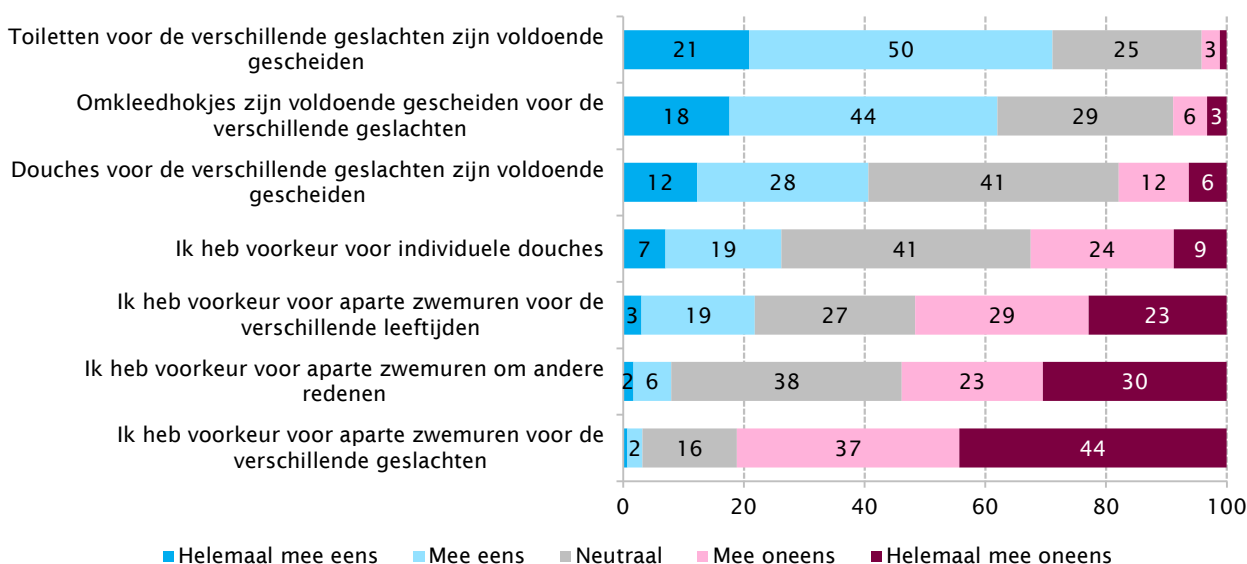
Figuur 6.5 Meningen zwemmers over zwembad (in procenten, n=10.769)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

We hebben de zwemmers ook gevraagd wat zij vinden van de infrastructuur van het zwembad (figuur 6.6). Ze vinden dat de toiletten en omkleedhokjes voldoende zijn gescheiden in de zwembaden. De zwemmers hebben maar in beperkte mate een voorkeur voor aparte zwemuren voor mannen en vrouwen of voor verschillende leeftijdsgroepen.

Figuur 6.6 Mening zwemmers over infrastructuur van het zwembad (in procenten, n=1.230)

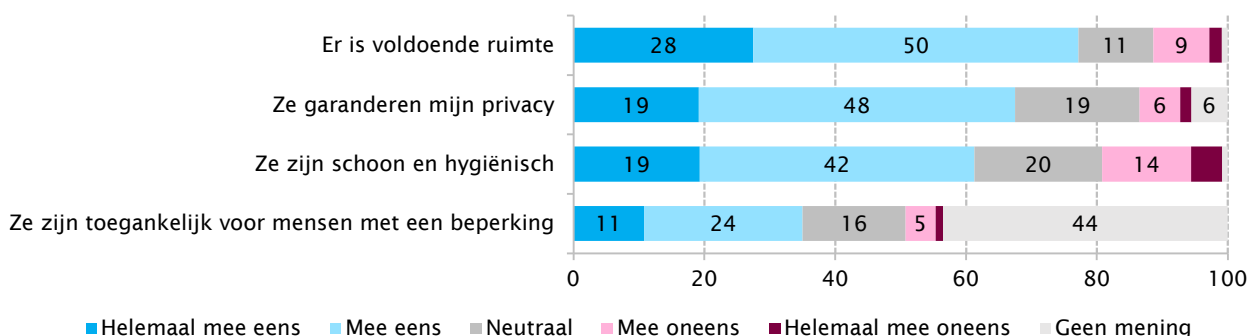
Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

We hebben de zwemmers gevraagd wat ze vinden van de randfaciliteiten, zoals kleedkamers, douches en toiletten (figuur 6.7). De zwemmers zijn tevreden over de ruimte die deze randfaciliteiten bieden, de privacy die deze faciliteiten garanderen en de hygiëne ervan. Wel is op sommige plekken winst te behalen

op de hygiëne: één vijfde van de zwemmers vindt de kleedkamers, douches en toiletten niet schoon en hygiënisch.

Iets minder dan de helft heeft geen mening over de toegankelijkheid van kleedkamers, douches en toiletten voor mensen met een beperking. Van de zwemmers met een beperking geeft 44 procent aan dat deze faciliteiten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking (niet in figuur). 11 procent vindt dat de faciliteiten niet toegankelijk zijn voor mensen met een beperking en 28 procent heeft hier geen mening over.

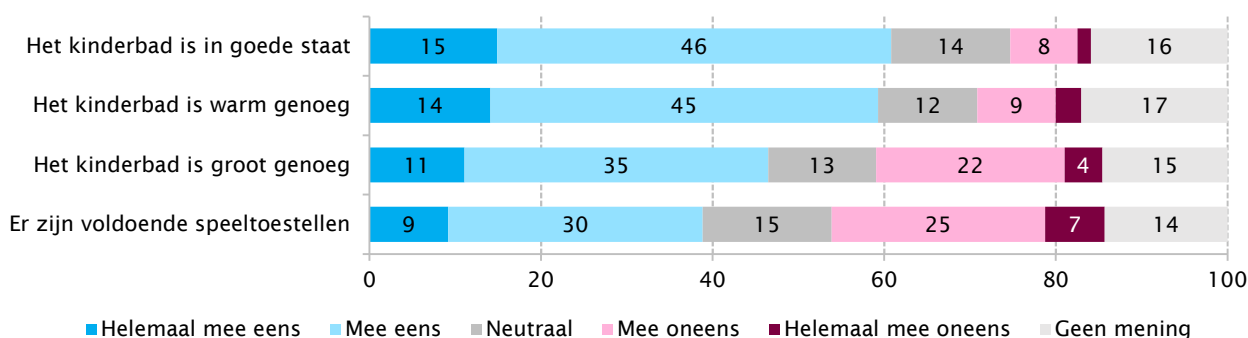
Figuur 6.7 Mening zwemmers over randfaciliteiten (kleedkamers, douches en toiletten) in het zwembad (in procenten, n=16.972)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Andere faciliteiten waarnaar we gevraagd hebben, zijn het kinderbad, de horeca en de parkeergelegenheden. De vraag over het kinderbad hebben we alleen gesteld bij zwembaden met een kinderbad (n=78) en aan respondenten met kinderen. Zwemmers zijn over het algemeen tevreden over het kinderbad in deze zwembaden (figuur 6.8). Ze vinden dat het kinderbad in goede staat en warm genoeg is. Ze zijn iets minder tevreden over de grootte van het kinderbad en de hoeveelheid speeltoestellen in het kinderbad. Het is niet duidelijk of de zwemmers vinden dat er te weinig of te veel speeltuigen in het kinderbad zijn.

Figuur 6.8 Mening zwemmers over kinderbad in het zwembad (in procenten, n=5.483)

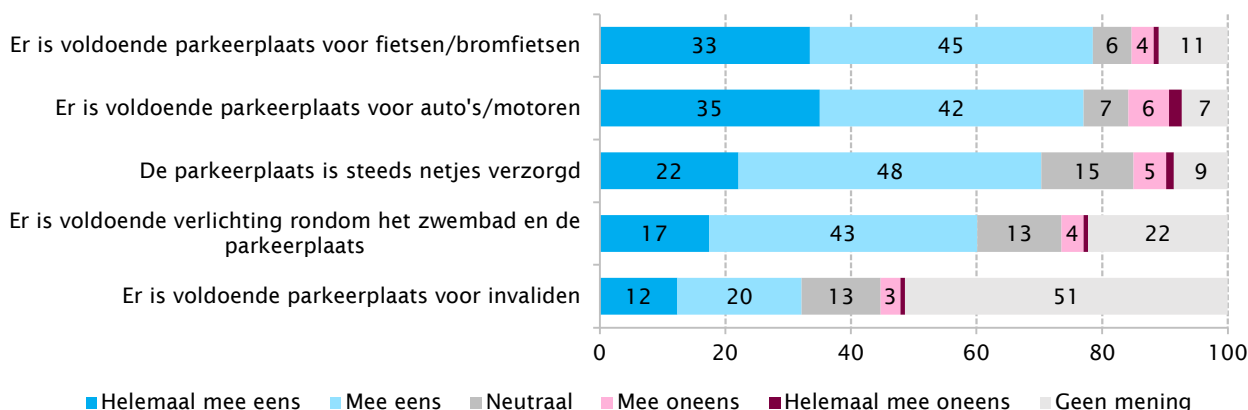

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

De bezoekers van de zwembaden zijn redelijk tevreden over de horeca van de Nederlandse zwembaden. Een derde van de bezoekers heeft geen mening over de horeca. Mogelijk komen deze bezoekers alleen voor zwemactiviteiten naar het zwembad en maken ze geen gebruik van de horeca. Van de bezoekers die wel een mening hebben gegeven over de horeca in het zwembad is een groot deel tevreden over de bediening, maar niet erg tevreden over de gezonde keuzemogelijkheden.

De bezoekers van de Nederlandse zwembaden zijn over het algemeen tevreden over het parkeren bij het zwembad (figuur 6.9). Er is voldoende parkeerplaats voor fietsen en auto's. De parkeerplaats voor de auto's rondom het zwembad is volgens de bezoekers ook netjes verzorgd en voldoende verlicht.

Figuur 6.9 Mening bezoekers over parkeergelegenheid bij het zwembad (in procenten, n=12.525)

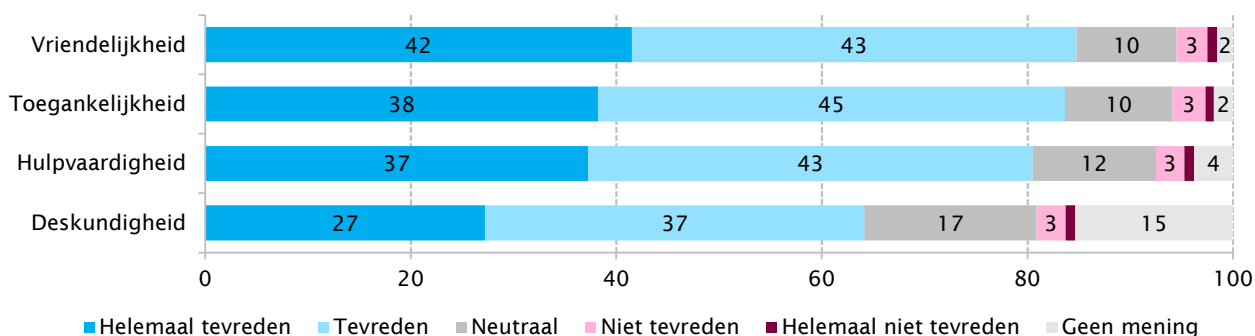

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

6.4 Personeel

We hebben de zwemmers gevraagd wat zij vinden van de medewerkers van het zwembad en de trainers/instructeurs die langs de badrand staan voor zwemactiviteiten. Zwemmers zijn erg tevreden over deze medewerkers (figuur 6.10). Ze waarderen hun vriendelijkheid, toegankelijkheid en hulpvaardigheid (resp. 85%, 83% en 80%). Met toegankelijkheid bedoelen we dat de medewerkers van het zwembad makkelijk aanspreekbaar zijn en met hulpvaardigheid dat ze graag willen helpen. De deskundigheid van de medewerkers waarderen zwemmers wat minder (64%), maar nog steeds goed. De zwemmers vinden dat de medewerkers goed zijn opgeleid voor het werk dat ze doen.

Figuur 6.10 Tevredenheid zwemmers over de medewerkers van het zwembad (in procenten, n=16.091)

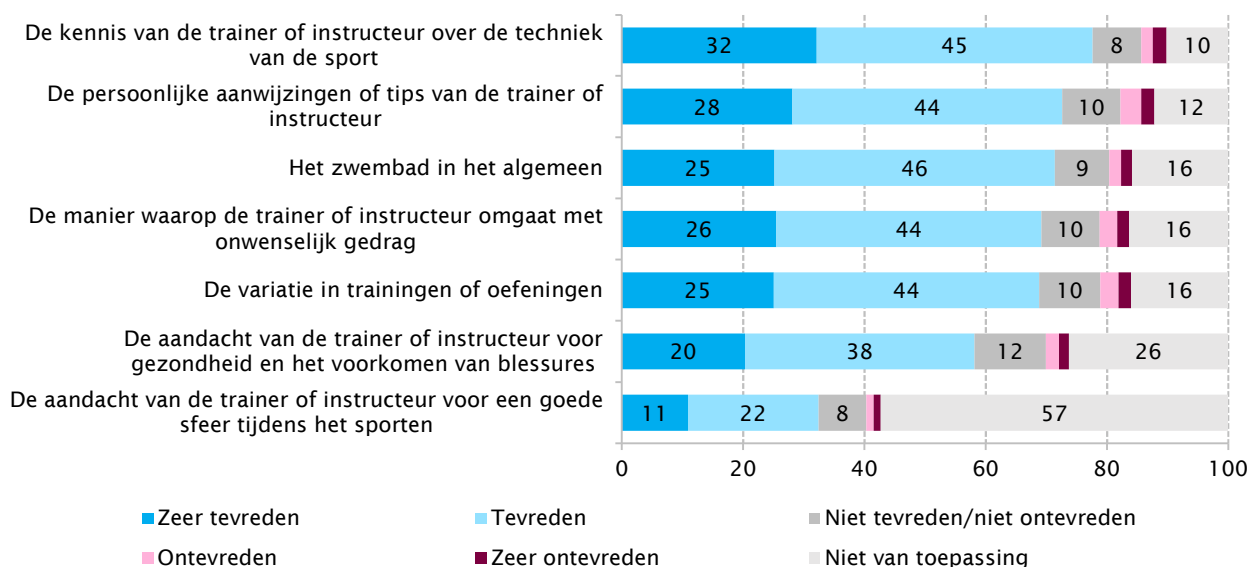

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemmers die altijd of soms zwemmen met een trainer of een instructeur in de buurt, zijn over het algemeen (zeer) tevreden over deze trainers/instructeurs (figuur 6.11). Ze zijn voornamelijk tevreden over de persoonlijke aanwijzingen en tips over techniek die de trainers/instructeurs geven.

We hebben de zwemmers ook gevraagd wat ze vinden van de trainers/instructeurs die langs de badrand staan. Over het algemeen zijn de zwemmers (zeer) tevreden over de trainers/instructeurs. Zwemmers vinden het minder van toepassing dat de trainer of instructeur een rol heeft bij het zorgen voor een goede sfeer tijdens het sporten.

Figuur 6.11 Tevredenheid zwemmers over de trainers/instructeurs in het zwembad (in procenten, n=7.706)

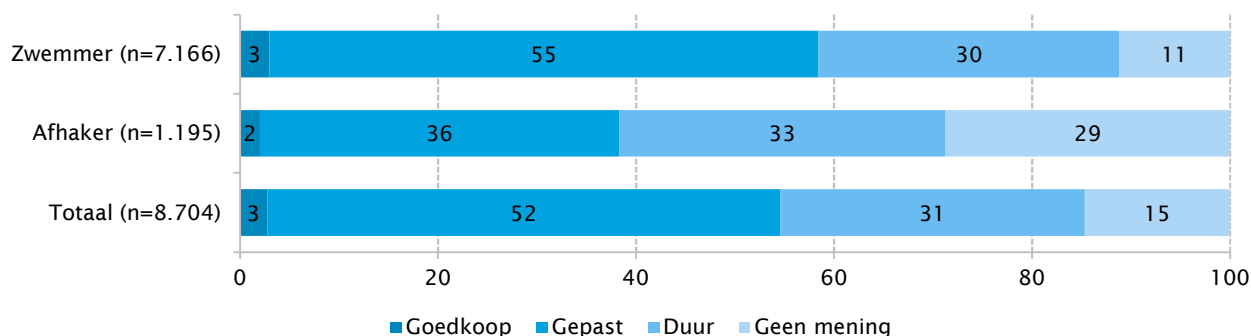
Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

6.5 Beleid

Elk zwembad heeft verschillende tarieven. In de vragenlijst hebben we per abonnement of tarieftype gevraagd wat de respondenten van deze tarieven vonden. Door de grote verschillen in tarieftypen tussen de zwembaden is het niet mogelijk hier op landelijk niveau de mening van de respondenten te bepalen per tarieftype. Deze resultaten geven we uitgebreid weer in de individuele rapporten van de zwembaden.

We hebben de respondenten ook gevraagd wat ze in het algemeen van de tarieven van het zwembad vinden. Het merendeel vindt de tarieven gepast. Ook van de zwemmers, de groep die het meest vertegenwoordigd is in de responsgroep, vindt het merendeel de tarieven die het zwembad hanteert gepast (56%). Een derde van de zwemmers vindt de tarieven die het zwembad hanteert te hoog (30%). Van de afhakers vindt ook een derde de tarieven hoog (33%), en een derde vindt de tarieven gepast (36%).

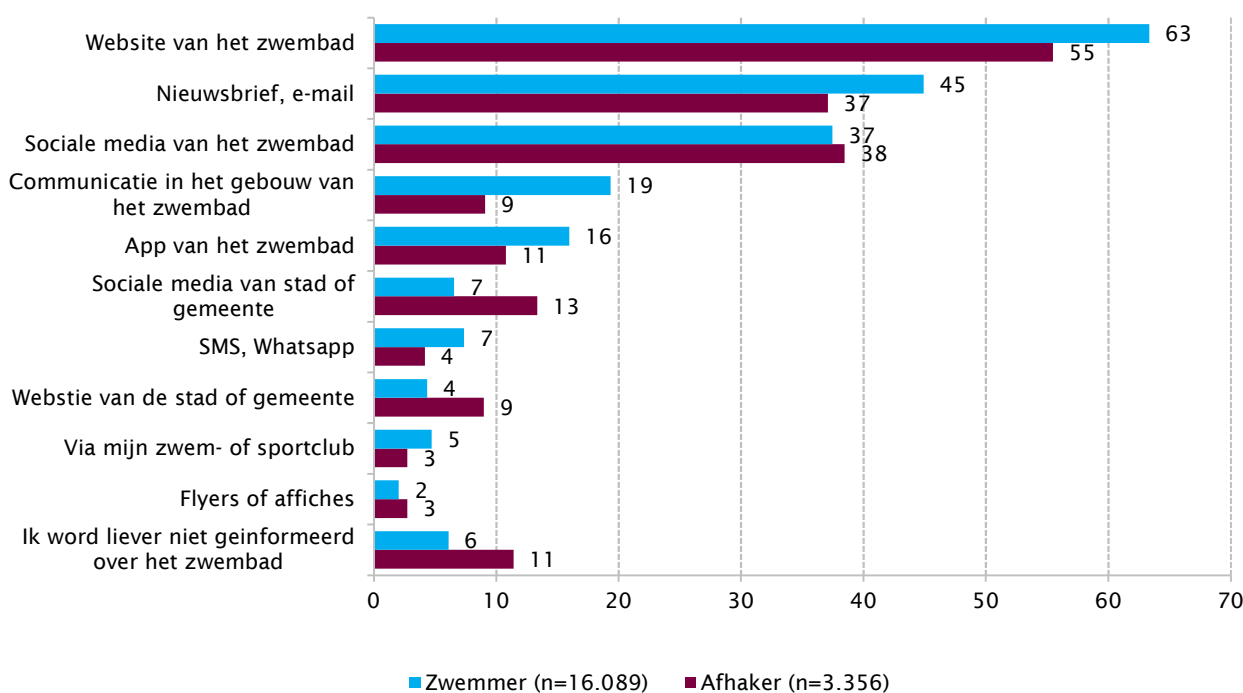
Figuur 6.12 Mening zwemmers, afhakers en alle respondenten over tarieven in het zwembad (in procenten)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemmers en afhakers willen graag geïnformeerd worden over de zaken in het zwembad via de website van het zwembad zelf of via een nieuwsbrief/e-mail (figuur 6.13). De informatiekanalen waarmee de typen bezoekers bereikt willen worden, kunnen waardevolle informatie zijn voor zwembaden. Zo kunnen ze meer mensen trekken naar de zwembaden en wellicht meer mensen laten zwemmen.

Figuur 6.13 Informatiekanalen waarmee zwemmers en afhakers geïnformeerd willen worden (in procenten)

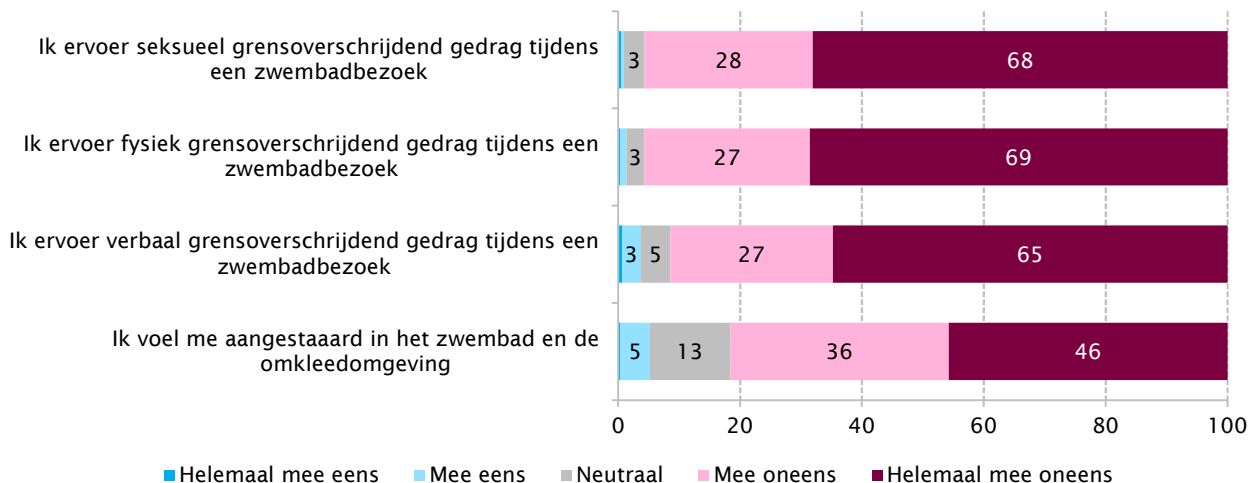
Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

6.6 Sociale veiligheid

Aan een deel van de zwemmers hebben we enkele stellingen voorgelegd over de sociale veiligheid. Onderwerpen die naar voren kwamen waren de omkleedomgeving, grensoverschrijdend gedrag en het gedrag van andere zwembadgebruikers.

De meeste zwemmers ervaren geen seksueel, fysiek of verbaal grensoverschrijdend gedrag tijdens een zwembadbezoek (figuur 6.14). Toch zijn er enkele zwemmers die een vorm van grensoverschrijdend gedrag hebben ervaren. Het gaat hierbij om verbaal grensoverschrijdend gedrag (4%), fysiek grensoverschrijdend gedrag (1%) en seksueel grensoverschrijdend gedrag (1%). In dit onderzoek zijn we niet verder ingegaan op het ervaren grensoverschrijdend gedrag. Dit is wel een thema dat in de toekomst verdere aandacht verdient.

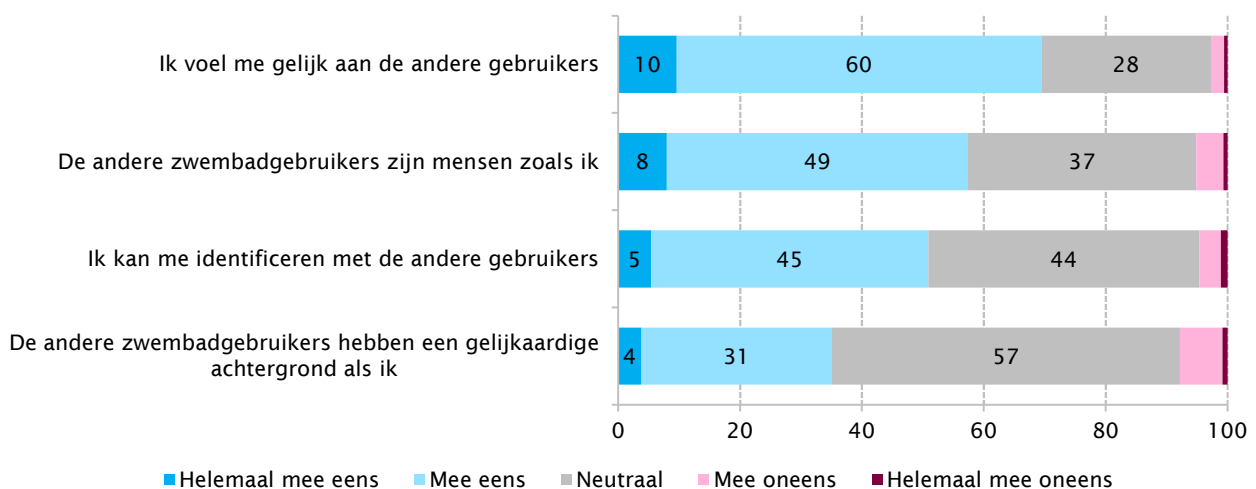
Figuur 6.14 Ervaringen van zwemmers met grensoverschrijdend gedrag tijdens een zwembadbezoek (in procenten, n=1.248)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

De zwemmers zijn positief over de andere zwembadgebruikers (figuur 6.15). De helft van de zwemmers voelt zich gelijk met andere zwembadgebruikers (70%) en kan zich identificeren met andere gebruikers (50%). De manier waarop andere zwemmers zich gedragen, ervaren ze ook als positief. Ze vinden dat de andere zwembadgebruikers vriendelijk zijn (75%; niet in figuur) en hebben de indruk dat zwembadgebruikers zich goed gedragen (75%; niet in figuur).

Figuur 6.15 Ervaringen zwemmers over andere zwembadgebruikers (in procenten, n=1.214)

Bron: Publieksonderzoekzwembaden, 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

7. Slotbeschouwing

In dit laatste hoofdstuk brengen we de uitkomsten uit de hoofdstukken op een samenvattende en beschouwende wijze bij elkaar. Hierbij vertrekken we vanuit de onderzoeksvragen. Tot slot gaan we in op eventuele beleidsimplicaties en aandachtspunten bij vervolgonderzoek.

Dit onderzoek biedt meer inzicht in de kenmerken van de bezoekers van Nederlandse zwembaden en hun ervaringen met en tevredenheid over het zwembad. De 154 deelnemende zwembaden vormen qua stedelijkheid van de gemeente en exploitatievorm een goede afspiegeling van de publieke en publiek-private zwembaden in Nederland. In deze slotbeschouwing geven we antwoord op de volgende vijf onderzoeksvragen:

1. Wat is het profiel van de bezoekers van de deelnemende zwembaden en in welke mate bestaan er verschillen tussen de zwemmers en de afhakers?
2. Welke activiteiten worden beoefend en zijn hierin verschillen naar levensfase? Welk belang wordt toegekend aan zwemdeelname? Wat zijn redenen om te stoppen met zwemmen?
3. Hoe komen de bezoekers naar het zwembad en welke relatie is hier te vinden met de verblijfsduur?
4. Hoe tevreden zijn de bezoekers met de faciliteiten en de inzet van het personeel van het zwembad?
5. In welke mate biedt het zwembad een sociaal veilige omgeving?

Profiel zwemmers en afhakers

Het onderzoek laat zien dat bepaalde groepen oververtegenwoordigd zijn bij zwemmers en afhakers van 16 jaar en ouder. Naar leeftijd zijn de 40-60-jarigen en de 25-40-jarigen licht oververtegenwoordigd en de 16-25-jarigen ondervertegenwoordigd. Verder zijn de zwemmers en afhakers voornamelijk hoogopgeleid. Opvallend is verder het hoge aandeel vrouwen en volwassenen met thuiswonende kinderen.

Het voornaamste verschil tussen zwemmers en afhakers zit bij de leeftijdsverdeling. De afhakers zijn overwegend tussen de 40-60 jaar en in vergelijking met de zwemmers minder vaak 60 jaar en ouder.

Het zwemdiplomabezit is zowel bij de afhakers als bij de zwemmers hoger dan het landelijke gemiddelde. Tussen de zwemmers en afhakers zijn er overigens geen verschillen in diplomabezit. Drie op de tien zwemmers en afhakers hebben een A-, B- en C-diploma. Na de zwemles is de helft van de zwemmers en afhakers (af en toe) blijven zwemmen. De groep die dit niet heeft gedaan geeft vooral aan liever andere sporten te doen of er geen tijd voor te hebben.

Zwemactiviteiten en redenen om te stoppen

Zwemmen is vooral de belangrijkste sport- of beweegactiviteit voor ouderen. Voor de 25-40-jarige zwemmers is een andere sport vaak de hoofdactiviteit. Verder valt op dat ruim de helft van de zwemmers met een andere sport als hoofdactiviteit thuiswonende kinderen heeft. Dit kan impliceren dat zij vooral naar het zwembad komen om recreatief te zwemmen met de kinderen.

Inzoomend op de activiteiten maken we onderscheid tussen baantjes zwemmen, recreatief zwemmen/pretzwemmen, zwemmen voor of met kinderen, aquafitness/aquajoggen/aquaspinning en zwemsport. Baantjes zwemmen en recreatief zwemmen worden het meest beoefend.

Zwemsport is vooral voorbehouden aan 16-25-jarigen. Dat is een herkenbaar patroon op basis van de ledencijfers van de zwemsport, die afnemen bij een toenemende leeftijd.

De leeftijdsgroep 60 jaar en ouder doet relatief vaak aan aquafitness. Hier speelt vermoedelijk de mogelijkheid om onbelast te bewegen in het water een rol, en de activiteiten van bijvoorbeeld Meer Bewegen voor Ouderen die hierop inspelen. Ook baantjes zwemmen is populair bij deze leeftijdsgroep.

Recreatief zwemmen is daarentegen meer iets voor de 25-40-jarigen, net als zwemmen met of voor de kinderen. Dat sluit goed aan op de levensfase van deze groep en past bij de eerdere constatering dat vooral volwassenen met thuiswonende kinderen gebruik maken van het zwembad.

Vanuit een levensfase-perspectief kunnen we concluderen dat jongvolwassenen relatief veel aan zwemsport en recreatief zwemmen doen. In de volgende levensfase is er naast recreatief zwemmen vooral meer aandacht voor zwemmen met kinderen. Bij de ouderen het baantjes zwemmen toe, aangevuld met aquafitness.

Aquafitness en baantjes zwemmen doen mensen voornamelijk wekelijks. Voor zwemmen met of voor de kinderen is een onderscheid te maken in leszwemmen voor de kinderen, waarvoor ouders voornamelijk wekelijks naar het zwembad komen, en zelf zwemmen met de kinderen, wat meer op incidentele basis gebeurt. Recreatief zwemmen doen mensen vaker enkele keren per jaar. Wel blijven de zwemmers dan overwegend langer in het zwembad dan voor bijvoorbeeld baantjes zwemmen of aquafitness. Recreatieve zwemmers zijn vaak langer dan twee uur in het zwembad, terwijl ze bij baantjes zwemmen en aquafitness minder dan twee uur in het zwembad verblijven.

Hoewel zwemmers het zwemmen wel als een belangrijke activiteit betitelen die voldoening geeft, blijkt het maar beperkt onderdeel te zijn van hun identiteit. Ook is het sociale netwerk van de zwemmers (hun vrienden) beperkt gerelateerd aan het zwemmen. Zwemmers zwemmen voor hun eigen plezier. Daarnaast geven ze aan dat zwemmen een positieve invloed heeft op hun fysieke conditie en gezondheid.

Voor de afhakers hebben coronamaatregelen een rol gespeeld in dat zij hun bestaande zwemgedrag in het afgelopen jaar niet hebben voortgezet. Daarnaast verwijzen ze naar lichamelijke klachten of dat ze niemand hebben om ze naar het zwembad te brengen. Omdat coronamaatregelen dus een rol spelen in het onderzoek, is het wenselijk om het onderzoek in 2024 nog eens te herhalen.

Vervoer naar het zwembad

De meeste zwemmers komen met de auto of de fiets. Slechts een klein deel komt te voet of met het openbaar vervoer. De keuze voor het vervoersmiddel lijkt gekoppeld aan de nabijheid van het zwembad. De reistijd is voor alle vervoerstypen behalve openbaar vervoer namelijk tussen de 5 en 15 minuten. Een reis naar het zwembad met het openbaar vervoer neemt vaak meer dan 15 minuten in beslag.

De 16-25-jarigen en de leeftijdsgroep van 60 jaar en ouder kiezen relatief wat vaker voor de fiets, en de 25-40-jarigen en 40-60-jarigen wat vaker voor de auto. De groep die langer in het zwembad verblijft, kiest vaker voor de auto. Daarnaast is bij een langere reistijd ook de verblijftijd vaak langer. Wie maar kort in het zwembad verblijft, heeft vaak ook een kortere reistijd.

De zwemmers zijn tevreden over de bereikbaarheid van het zwembad met de auto en met de fiets. Mede doordat ze dit niet veel gebruiken, hebben veel zwemmers geen mening over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. De parkeermogelijkheden beoordelen ze positief. Er is voldoende parkeergelegenheid en deze is overwegend netjes verzorgd en voldoende verlicht.

Tevredenheid over het zwembad en de faciliteiten

De bezoekers zijn tevreden over het zwembad: het gemiddelde rapportcijfer van alle respondenten is een 7,6. De zwemmers zijn tevredener dan de afhakers: de zwemmers geven het zwembad een 7,8, de

afhakers een 6,8. Zwemmers zijn wel wat meer verdeeld over de drukte in het zwembad. Een derde van de zwemmers vindt het meestal te druk en een kwart vindt het zwembad te druk om ongestoord te zwemmen. Zowel een derde van de zwemmers als een derde van de afhakers vindt de tarieven van het zwembad te hoog. Een kleine meerderheid vindt de tarieven gepast.

De zwemmers vinden het zwembad overwegend in goede staat, goed onderhouden en hygiënisch. Ook de temperatuur van het water kan overwegend op tevredenheid rekenen. Dit hebben we wel gevraagd voordat zwembaden zich door de stijgende energieprijzen genoodzaakt zagen de temperatuur van het water te verlagen. Zwemmers zijn ook redelijk tevreden over de kleedkamers, douches en toiletten. Een vijfde vindt deze faciliteiten niet schoon en hygiënisch. Ook de horeca beoordelen ze overwegend positief. Een derde van de zwemmers heeft hier geen mening over; zij komen waarschijnlijk alleen voor zwemactiviteiten naar het zwembad. Daarnaast springt de onvrede over het beperkte gezonde aanbod eruit.

De zwemmers zijn tevreden over de vriendelijkheid, toegankelijkheid en hulpvaardigheid van het zwembadpersoneel. De zwemmers die met een instructeur zwemmen zijn ook tevreden over deze instructeur.

Veilige omgeving

Met de komst van het beleidsprogramma Veilig Sport Klimaat is de aandacht voor de sociale veiligheid van de sportomgeving toegenomen. Ook in zwembaden verdient sociale veiligheid aandacht. Daarom hebben we zwemmers vragen gesteld over de ervaren sociale veiligheid, zoals ervaringen met grensoverschrijdend gedrag.

Verbaal grensoverschrijdend gedrag noemen de zwemmers het vaakst: 4 procent heeft hier tijdens een zwembadbezoek mee te maken gehad. 1 procent heeft te maken gehad met seksueel grensoverschrijdend gedrag en 1 procent met fysiek grensoverschrijdend gedrag. Het is aan te raden om meer onderzoek te doen naar de ernst van dit gedrag en wat nodig is om grensoverschrijdend gedrag in het zwembad tegen te gaan.

Tot slot

Het zijn met de coronamaatregelen uitdagende tijden geweest voor zwembaden en met de huidige energiecrisis zetten die zich nog even door. Het positieve rapportcijfer van de bezoekers is dan een mooie waardering. Dit onderzoek heeft daarnaast verbeterpunten of aandachtspunten zichtbaar gemaakt, overkoepelend voor alle deelnemende zwembaden en specifiek voor individuele zwembaden op basis van de individuele zwembadrapportages. Hiermee hopen we aanknopingspunten te bieden om het gebruik van zwembaden te bevorderen en de tevredenheid van de gebruikers te vergroten. We willen dit onderzoek in 2024 herhalen om de ontwikkelingen te blijven volgen en vast te stellen hoe de zwembaden en zwemmers zich door de uitdagende tijden heen weten te slaan.

Referenties

CBS (2022). *Gebieden in Nederland 2022*. Geraadpleegd op 16 september 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/85067NED>

CBS (2021). *Bevolking; geslacht, leeftijd en burgerlijke staat, 1 januari 2021*. Geraadpleegd op 29 november 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/7461bev>

Hollander, E., & Davids, A. (2022). *Gemeentelijke zwembaden in Nederland*. Mulier Instituut

Van der Werff, H., Breedveld, K., Bakker, S., Kemper, F., Cotterink, M., Van Mourik, R., & Henneken, T. (2013). *Zwemmen in Nederland: de zwemsport in al zijn facetten nader belicht*. Mulier Instituut/Arko Sports Media.

Willem, A., Fouquaert, T., & Roles, H. (2023). *Zwembadonderzoek in Vlaanderen: resultaten van de grootschalige publieksbevraging bij gebruikers en bezoekers van de zwembaden in Vlaanderen*. Universiteit Gent.

